

Mihai-Silviu Chirilă

PROMOVAREA
ECUMENISMULUI LA NIVEL
PANORTODOX DE CĂTRE
PSEUDOSINODUL DIN CRETA

Răspuns la “minicatheismul ecumenist”
editat de către Patriarhia Română sub numele
Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta.
Întrebări și răspunsuri

ASMI-B
Suceava, 2017

© 2017 *Asociația Sfinții Mărturisitori din Închisori Bucovina*
Toate drepturile rezervate.

ISBN: 978-973-0-25994-0

Comenzi: sfintimarturisitori@gmail.com

Preluarea unor texte sau capitole este liberă, cu menționarea exactă a sursei citate și cu condiția înștiințării editorului.

Dar cum li se va spune occidentalilor că Biserica Ortodoxă este Biserica Unică și Adevărată, când ei o văd însoțindu-se cu «bisericele» false, ca fiind egală între egale? Nu vor crede ei, drept urmare, că Ortodoxia este asemenea celorlalte – relativă și parțială? Sau este rezonabil să sperăm că aceste concilii ale unor fanatici purtători de beretă și ale unor preoți îmbrăcați în rasă vor fi vreodată în stare să recunoască adevărul? Ei nu fac decât să-i flateze pe ortodocși, pentru a-i atrage de partea lor. Dacă ar avea o nostalgie autentică de a cunoaște Ortodoxia, nu ar avea nevoie de consilii și de conferințe: s-ar îndrepta direct spre izvoarele acesteia, spre Părinții și Sfinții ei.

Dr. Alexandros Kalomiros

(Împotriva falsei uniri bisericești, Apologeticum, f.l., 2006, p. 14.)

*Dedic această carte fiicei mele, Maria-Despina,
care peste două zile va împlini vârsta de trei anișori!
La mulți ani și Dumnezeu să te ocrotească!*

Cuvânt înainte

După un an în care a păstrat o tăcere desăvârșită față de pseudosinodul¹ din Creta, Patriarhia Română a decis să dea publicității o broșură de popularizare a tematicii referitoare la acesta, pe care probabil o va distribui în toate parohiile din țară, pentru informarea credincioșilor.

Broșura este realizată sub formă de întrebări și răspunsuri, motiv pentru care o consider un minicatehism de ecumenism, pe care credincioșii ortodocși sunt invitați să îl parcurgă, pentru a-și însuși viziunea oficială despre ce s-a întâmplat în Creta.

Răspunsurile la întrebări reprezintă, în linii mari, o sinteză a argumentărilor teologilor ecumeniști din toată perioada scursă de la pseudosinod, în care au încercat să convingă de faptul că ecumenismul este o atitudine de dialog inofensivă, că nu este erezie, că participanții la Creta au întărit Ortodoxia și au mărturisit-o etc.

Ceea ce atrage atenția este caracterul manipulator al întrebărilor, selectarea lor atentă, pentru a putea plasa răspunsul favorabil taberei ecumeniste. Dintre meto-

1. Folosim în tot textul termenul de „pseudosinod”, achiesând la condamnarea pe care a făcut-o sinodului din Creta Sinaxa interortodoxă din Tesalonic din 4 aprilie 2017, care l-a respins ca pseudosinod, ceea ce, din perspectiva modului în care înțeleg grecii termenul “pseudo” înseamnă că l-a respins ca sinod eretic; <http://ortodoxinfo.ro/2017/04/05/rezolutia-sinaxei-din-4-aprilie-prin-care-sunt-condamnate-ecumenismul-si-pseudo-sinodul-din-cret>.

În consonanță cu sinaxa greacă, urmând și sfatul Sfântului Teodor Studitul, sinaxa națională română l-a numit pseudosinod, dar și “adunare eretică”; <http://ortodoxinfo.ro/2017/06/21/rezolutia-sinaxei-de-la-botosani-impotriva-ecumenismului-si-pseudo-sinodului-din-cret>.

dele de manipulare, cea mai ingenioasă este exagerarea unor tematici, pentru ca răspunsul să dea impresia unei normalități. De exemplu: se pune întrebarea dacă s-au adoptat căsătoriile homosexuale la pseudosinod, pentru ca răspunsul, pe de o parte, să îi plaseze pe ecumeniști în postura de apărători ai normalității sexuale, pe de altă parte, să îi plaseze pe contestatarii imaginari, care se presupune că ar fi ridicat astfel de problemă, în postura de mincinoși ridicoli.

În același stil, se insistă pe ceea ce autorilor li se par realizări ale acestui pseudosinod, evitându-se cu grijă întrebările dificile, sau abordându-se unele dintre acestea, dar cu răspunsuri evazive, liniștitoare.

Din cele 60 de pagini ale broșurii, 40 epuizează întreaga tematică a pseudosinodului și ecumenismului, iar 20 abordează problema inexistentă a schismei în Biserica Ortodoxă Română. Acest dezechilibru sugerează că scopul fundamental nu a fost informarea onestă a credincioșilor ortodocși despre pseudosinodul din Creta, ci fidelizarea acestora față de deciziile eretice ale acestuia, prin prezentarea riscului de a cădea în schismă față de... ecumenism (!?).

Dincolo de toate, broșura Patriarhiei Române consemnează încă o mărturisire publică a ecumenismului la cel mai înalt nivel în Biserica noastră, în numele tuturor ierarhilor ortodocși.

Răspunsul pe care îl oferim acestei broșuri are cinci capitole:

1. Despre sinodul ecumenic și sinodul panortodox.
2. Despre "sfântul și marele sinod" din Creta.

3. Despre erezia aprobată de pseudosinodul din Creta.
4. Despre documentele “sfântului și marelui sinod” din Creta.
5. Despre întreruperea pomenirii ierarhilor eretici.

Sperăm că răspunsurile oferite vor ajuta cititorii să își facă o opinie cât mai corectă despre problema ecumenismului, a pseudosinodului din Creta și a întreruperii pomenirii ierarhilor participanți la aceasta, contribuind la luarea deciziei corecte în privința poziționării corecte a fiecărui credincios ortodox față de situația creată în Biserică.

Lucrarea de față se adresează în primul rând preoților, monahilor, credincioșilor și chiar episcopilor care încă nu au întrerupt comuniunea cu cei ce au acceptat documentele din Creta, prin care ecumenismul, erezia ereziilor, este legiferat ca doctrină oficială a Bisericii Ortodoxe. Ar fi foarte nimerit ca cei care au întrerupt comuniunea cu ierarhii eretici și cumpără această carte să o difuzeze celor ce încă nu au fost informați suficient cu privire la cele întâmplate în Creta anul trecut și la consecințele grave ale acelei întâlniri.

Mihai-Silviu Chirilă,
 Tașca, 8 septembrie 2017,
 Praznicul Nașterii Maicii Domnului

Despre sinodul ecumenic și sinodul panortodox

1. *Ce este un sinod ecumenic?*

Sinodul ecumenic este cea mai înaltă formă de conducere a Bisericii Ortodoxe, pe care Biserica o întrunește ori de câte ori în sânul său se propovăduiește o erezie. Sinodul ecumenic este convocat pentru a da răspuns unei erezii și pentru a decide în diferite aspecte canonice, liturgice sau dogmatice apărute în viața Bisericii.

2. *De ce se numește “sinod ecumenic”?*

În limba greacă, termenul “sinod” este alcătuit din două cuvinte, *syn* “împreună” și *odos*, “drum”, iar termenul “ecumenic” provine de la verbul *oikeo*, “a locui”, și înseamnă, la modul general, “lumea locuită”, iar în terminologia bizantină, “lumea ortodoxă”. În consecință, *sinodul ecumenic este adunarea celor care, în toată lumea, merg pe același drum, adică pe drumul lui Hristos și al Evangheliei Sale.*

3. *Este sinodul ecumenic o instituție cu activitate permanentă?*

Nu. Sinodul ecumenic se întrunește doar atunci când problemele apărute în Biserică necesită întrunirea

sa, deoarece acestea depășesc competența sinoadelor locale ale Bisericilor Ortodoxe și necesită o decizie panortodoxă.

4. *De câte ori s-au întrunit până acum sinoade ecumenice?*

În istoria Bisericii Ortodoxe sunt cunoscute șapte sinoade ecumenice, întrunite la Niceea, în 325, la Constantinopol, în 381, la Efes, în 431, la Calcedon, în 451, la Constantinopol, în 551, la Constantinopol, în 681, la Niceea, în 787. Pe lângă acestea, sunt considerate sinoade ecumenice, datorită importanței deciziilor luate, sinodul organizat de către Sfântul Fotie la Constantinopol, în 879-880, și cel al sfântului Grigorie Palama, la Constantinopol, din perioada 1341-1351.

5. *Care sunt condițiile necesare pentru ca un sinod să fie ecumenic?*

Potrivit explicațiilor pe care le găsim în colecția de legi bisericești (sfinte canoane) numită *Pidalion*, un sinod este ecumenic atunci când:

a. discută o problemă de credință și ia hotărâri dogmatice, statornicind hotarul dogmatic dintre Ortodoxie și erezie;

b. toate dogmele și canoanele sale sunt ortodoxe, binecinstitoare și unite cu dumnezeieștile Scripturi sau cu Sinoadele Ecumenice de mai înainte;

c. beneficiază de conglăsuirea tuturor episcopilor

Bisericii, adică deciziile sale sunt primite de către toți, fie prin prezența directă la sinod, fie prin prezența prin locțiitor, fie prin scrisoare trimisă².

6. *Care este condiția obligatorie pentru ca o adunare clericală să fie sinod?*

Pentru ca o adunare a ierarhilor, preoților și reprezentanților credincioșilor din toată lumea ortodoxă să fie sinod ecumenic, pe lângă condițiile enumerate la punctul anterior, se impune o condiție obligatorie: *acea adunare trebuie să își desfășoare activitatea sub inspirația Duhului Sfânt.*

Despre inspirația unui sinod de către Duhul Sfânt ne vorbește Sfânta Scriptură: “Părutu-S-a Duhului Sfânt și nouă” (FA 15,28), Sfântul Vasile cel Mare: “să primiți mărturisirea de credință stabilită de Părinții noștri întruniți la Niceea, să nu eliminați din ea nimic și să știți că cei 318 Părinți care s-au întâlnit acolo fără duh de ceartă, n-au vorbit fără lucrarea Duhului Sfânt”³; cano-nul 7 al sinodului al III-lea ecumenic: “După ce s-au citit acestea, sfântul sinod a orânduit ca nimănui să nu-i fie îngăduit să dea la iveală sau să scrie sau să întocmească altă credință afară de ceea ce s-a orânduit de către Sfinții Părinți, care, împreună cu Duhul Sfânt s-au adunat în cetatea niceenilor”; Sfântul Fotie: “ce adunare de preoți și arhieriei, de Dumnezeu reunită, nu a condamnat, prin

2. *Pidalion, Cârma Bisericii Ortodoxe*, Editura “Credința strămoșească”, 2007, nota 113, pp. 139-140

3. Sfântul Vasile cel Mare, *Epistole*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2010, p. 199.

insuflarea Duhului Preasfânt”⁴; canonul 8 al Sfântului Grigore Taumaturgul: “Până ce, adunându-se, sfinții ar chibzui ceva de obște pentru dânșii, și mai întâi decât aceștia Duhul Sfânt”⁵.

Din aceste mărturii patristice, deducem că sinodul ecumenic este reunit pentru a dezbate o problemă doctrinară, este inspirat de Duhul Sfânt, ferindu-i pe cei prezenți de greșală, iar la el trebuie să participe oameni cu o viață sfântă, prin care să lucreze Sfântul Duh.

7. *Cum se recunoaște dacă un sinod a fost inspirat de către Sfântul Duh?*

Potrivit cuvintelor Sfântului Maxim Mărturisitorul: “Sinoadele cele făcute credința binecinstitoare le întărește și dreptățimea dogmelor le judecă”⁶, criteriile de recunoaștere a inspirației Duhului Sfânt sunt:

- a. ortodoxia dogmelor și/sau canoanelor, care sunt binecinstitoare, nu contravin Scripturii și tradiției sinoadelor ecumenice dinainte;
- b. receptarea lor favorabilă de către poporul credincios, care le primește ca fiind ortodoxe.

8. *Cine participă la sinoadele ecumenice?*

La sinoadele ecumenice pot participa episcopi ai Bisericii Ortodoxe de la momentul organizării sinodu-

4. Fotie al Constantinopolului, *Mistagogia Duhului Sfânt*, Polirom, Iași, 2013, p. 89.

5. *Pidalion*, ed. cit., p. 146.

6. *Pidalion*, ed. cit., p. 146.

lui, clerici și chiar laici. Niciodată nu au participat la un sinod ecumenic toți episcopii Bisericii din acel moment, însă hotărârile sinodului ecumenic ortodox le-au acceptat toți, cei ce au refuzat să le accepte fiind considerați în afara Bisericii Ortodoxe universale.

9. *Cine ia deciziile la sinodul ecumenic?*

Într-un sinod ecumenic, deciziile sunt luate de către toți participanții, care participă la discuțiile și la acceptarea deciziilor ortodoxe care se iau. Sinoadele ecumenice au agreat conglăsuirea tuturor celor prezenți, indiferent că erau episcopi, clerici sau laici, și căutarea unei unanimități în favoarea învățaturii ortodoxe propuse. Cei ce se opuneau acesteia erau excluși din sinod, ca unii care se opuneau adevărului de credință⁷.

10. *Ce fel de decizii se iau la un sinod ecumenic?*

Un sinod ecumenic poate lua două tipuri de decizii:

- a. *decizii dogmatice*, legate de învățătura de credință a Bisericii;
- b. *decizii canonice*, legate de organizarea și funcționarea potrivit Sfintei Scripturi și Sfintei Tradiții a diferitelor aspecte ale vieții bisericești.

7. Arhid. Prof. dr. Ioan N. Floca, *Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească*, vol. I, EIBMBOR, București, 1990, p. 426.

11. *Cum se stabilește valabilitatea hotărârilor unui sinod ecumenic?*

Hotărârile canonice ale unui sinod ecumenic sunt valabile în ele însele, prin adoptarea lor, deoarece sinodul ecumenic este cea mai înaltă autoritate legislativă a Bisericii. Hotărârile dogmatice însă nu sunt valabile în ele însele, ci doar după ce întreaga Biserică le-a acceptat ca fiind ortodoxe.

12. *Ce rol are poporul credincios în privința sinodului ecumenic?*

Poporul credincios este chemat să recepteze ca ortodoxe deciziile dogmatice ale unui sinod ecumenic. Același Duh Sfânt care i-a inspirat pe participanții la sinod să decidă ceea ce este ortodox și bineplăcut lui Dumnezeu îi inspiră pe credincioșii ortodocși să accepte deciziile ca fiind ortodoxe și conforme cu gândirea patristică și biblică a Bisericii Ortodoxe.

13. *Ce se întâmplă dacă credincioșii ortodocși nu acceptă deciziile unui sinod?*

Atunci când poporul nu acceptă deciziile dogmatice ale unui sinod care a avut pretenția că este ecumenic, sinodul este considerat a fi neortodox.

14. *Ce înseamnă infailibilitatea sinodului ecumenic?*

Atunci când un sinod ecumenic se desfășoară sub inspirația Duhului Sfânt, el nu poate să greșească în

deciziile sale, deoarece Duhul Sfânt nu greșește. Prin urmare, toate deciziile sale dogmatice, canonice sau de altă natură sunt inspirate de Duhul Sfânt și sunt ortodoxe. La un sinod ecumenic nu este posibil să existe decizii corecte și decizii revizuibile, pentru că aceasta ar însemna că Duhul Sfânt a inspirat sinodul doar parțial, ceea ce este o blasfemie.

Caracterul lipsit de eroare al sinodului se testează și confirmă prin receptarea deciziilor acestuia de către poporul credincios. Depozitarii infailibilității sinodului ecumenic sunt episcopii, clerul și poporul, împreună. Sinodul ecumenic nu este infailibil prin sine, ci prin împreună-lucrarea celor care iau deciziile cu cei ce le receptează ca fiind ortodoxe.

15. *Ce valoare au deciziile unui sinod ecumenic?*

Deciziile ortodoxe ale unui sinod ecumenic, adoptate sub inspirația Duhului Sfânt, în conformitate cu Sfânta Scriptură, cu cugetarea Bisericii și cu deciziile sinoadelor ecumenice și locale anterioare, au un caracter obligatoriu pentru toată Ortodoxia și se pun în practică de către toate Bisericile Ortodoxe Locale.

16. *Ce este un sinod panortodox?*

Potrivit dreptului canonic, “prima sarcină a unui sinod panortodox ar fi aceea de a pregăti în mod practic întrunirea unui sinod ecumenic, lămurind problemele care se pun în legătură cu astfel de sinod și stabilind

nomenclatura acelor chestiuni. În cazul în care nu se întrunesc condițiile convocării unui sinod ecumenic, sinodul panortodox poate lua unele hotărâri dogmatice și canonice pe teme importante de credință.”⁸.

17. *Care este diferența între un sinod ecumenic și unul panortodox?*

Hotărârile dogmatice și canonice ale unui sinod panortodox nu sunt valabile în ele însele, ci numai după ce au fost ratificate de către sinodul fiecărei Biserici locale în parte, iar în baza acestei receptări, de către Trupul întreg al Bisericii⁹. Pentru a dobândi deplină valabilitate în cadrul Bisericii Ortodoxe, *hotărârile dogmatice și canonice ale unui sinod panortodox trebuie receptate de către toate sinoadele Bisericilor locale.*

18. *Poate un sinod panortodox adopta decizii dogmatice?*

Da. În această situație, pentru ca aceste decizii să aibă valabilitate pentru întreaga Biserică, ele trebuie să fie receptate prin *consensus Ecclesiae dispersae*, adică prin consensul tuturor Bisericilor locale, care se realizează prin sinoadele particulare și prin consensul întregii Biserici.

8. Arhid. Ioan Floca, *op. cit.*, p. 430.

9. *Ibidem.*

Despre “sfântul și marele sinod” din Creta

1. *Există în acest moment o erezie în Biserica Ortodoxă?*

De aproape un secol, Biserica Ortodoxă este confruntată cu infiltrarea în învățătura sa de credință a celei mai periculoase erezii din istoria Bisericii: ecumenismul. Această erezie este definită de către sfântul Iustin Popovici ca fiind “numele de obște pentru creștinismele mincinoase, pentru bisericile mincinoase ale Europei Apusene. În el se află cu inima lor toate umanismele europene, cu papismul în frunte; iar toate aceste creștinisme mincinoase, toate aceste biserici mincinoase, nu sunt altceva decât erezie peste erezie. Numele lor evanghelic de obște este a-tot-erezie (panerezie)”¹⁰.

2. *Se impunea convocarea unui sinod ecumenic sau a unui panortodox?*

În mod paradoxal, sfinți și duhovnici ai secolului XX, printre care și sfântul Iustin Popovici, consideră că nu era necesară convocarea unui sinod ecumenic sau panortodox, deși Bisericile locale se confruntă cu invazia ecumenismului la toate nivelurile. Motivul principal pentru care părinții au avut această poziție este *temerea că*

10. Sfântul Iustin Popovici, *Biserica Ortodoxă și ecumenismul*, Fundația Justin Pârvu, 2012.

participanții la un asemenea sinod, ierarhi, clerici sau teologi, nu ar putea da răspunsul ortodox la provocarea ecumenismului, din cauza implicării lor în mișcarea ecumenistă, o temere pe care pseudosinodul din Creta a transformat-o, din păcate, în realitate.

3. *A dat pseudosinodul din Creta răspunsul ortodox ecumenismului?*

Nu. În loc să considere ecumenismul ca o erezie și să îl anatimizeze, pseudosinodul din Creta a preferat să afirme unicitatea Bisericii Ortodoxe, însă în cadrul mișcării ecumeniste, racordând activitatea misionară a Bisericii Ortodoxe la idealurile ecumenismului, care sunt contrare eclesiologiei ortodoxe. Prin deciziile luate în Creta, participanții au ratificat la cel mai înalt nivel ecumenismul ca singură formă de relație a Bisericii Ortodoxe cu neortodocșii.

4. *A fost pseudosinodul din Creta “mare și sfânt”?*

Nu. Apărătorii acestui pseudosinod pretind că s-a numit „mare” deoarece a fost “general, mai mare decât sinodul unei singure Biserici Ortodoxe Autocefale” și sfânt “pornind de la denumirea pe care o are Sinodul fiecărei Biserici Ortodoxe Autocefale”¹¹. Vorbind despre propunerile de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX de a convoca un sinod ecumenic, un

11. *Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta, întrebări și răspunsuri*, Basilica, București, 2017, p. 10.

teolog român scrie într-un studiu al său: “Dacă formula aceasta «Sfântul și Marele Sinod», este adoptată în sensul în care a folosit-o Sinodul I Ecumenic, ea este bună și binevenită. *Dacă însă ea a fost adoptată din socotința că Ortodoxia n-ar mai putea întruni singură un Sinod Ecumenic, așa cum s-au exprimat și o seamă de participanți direcți, sau prin delegați, la primul Congres al profesorilor de teologie, întrunit la Atena în 1936, iar alții chiar mai târziu, atunci formula nu este bună, este greșită și trebuie socotită ca neortodoxă*”¹² (s.n.).

Denumirea de “sfântul și marele sinod” a dorit să scoată în evidență caracterul panortodox și inspirat al acestei adunări din Creta. Din acest punct de vedere, nu putem vorbi despre un sinod mare, deoarece nu a reunit toate Bisericile Ortodoxe, nici despre un sinod sfânt, deoarece deciziile sale nu s-au luat sub inspirația Duhului Sfânt, după cum recunosc participanții la el, care admit că unele decizii pot fi “explicitate, nuanțate sau dezvoltate”¹³ de către un sinod viitor¹⁴.

12. Prof. Liviu Stan, “Importanța vechilor sinoade ecumenice și problema unui viitor sinod ecumenic”, *ST* 3-4, 1972.

13. <http://basilica.ro/concluziile-sfantului-sinod-cu-privire-la-desfasurarea-si-hotararile-sfantului-si-marelui-sinod-al-bisericii-ortodoxe-din-creta-16-26-iunie-2016/>.

14. Afirmarea Patriarhiei Române că la sinodul al II-lea ecumenic au fost adăugate și diortosite hotărâri ale primului sinod ecumenic este combătută de canonul 1 al sinodului al II-lea ecumenic: “Sfinții Părinți cei adunați la Constantinopol au hotărât să nu se înlătore (schimbe, părăsească) credința celor trei sute optsprezece Părinți care s-a adunat la Niceea Bitiniei, ci credința aceea să rămână tare...”. Sinodul al II-lea ecumenic a dezvoltat o doctrină propusă de primul sinod, nu a corectat ceva din ceea ce ar fi făcut greșit acel sinod.

Dat fiind faptul că s-a șters hotarul dintre erezie și Ortodoxie, că ecumenismul a fost ratificat ca politică misionară a Bisericii Ortodoxe, că s-au aprobat căsătoriile mixte sau că s-a acceptat “denumirea istorică de biserici și confesiuni” ereziilor și schismelor din afara Bisericii, nu se poate vorbi nici măcar despre un sinod ortodox.

5. *Ce ar fi trebuit să facă pseudosinodul din Creta pentru a fi ortodox?*

Pentru a fi sinod ortodox, întâlnirea din Creta ar fi trebuit:

- a. să recunoască și să susțină toate deciziile sinoadelor ecumenice, panortodoxe și locale anterioare, plasându-se într-o continuitate față de acestea;
- b. să recunoască și să susțină deciziile ultimelor sinoade ecumenice, din 879-880 și 1341-1351, de condamnare a catolicismului, și deciziile sinoadelor panortodoxe din 1642 și 1672, de la Iași și Ierusalim, care au combătut ideile protestantismului.
- c. să condamne ecumenismul ca erezie a tuturor ereziilor și toate acordurile ecumeniste încheiate, prin care doctrina ortodoxă a fost relativizată în context ecumenist;
- d. să condamne francmasoneria¹⁵, new-age-ul, sincretismul religios de orice fel și alte doctrine politice și religioase anticreștine;

15. Sinaxa de la Botoșani din 18 iunie 2017 a condamnat francmasoneria ca autoare a ecumenismului, fiind prima conferință de acest fel de după pseudosinodul din Creta care a condamnat și cauza ecumenismului, nu doar efectele sale.

- e. să condamne materialismul, darwinismul, evoluționismul, ateismul și scientismul (fetișizarea științei);
- f. să condamne eforturile de folosire a științei și tehnologiei pentru distrugerea ființei umane și pentru susținerea viziunilor ateiste despre lume și viață;
- g. să condamne transformarea unor vicii și păcate grele în “drepturi fundamentale ale omului” și impunerea acestora prin forțarea conștiinței creștin ortodoxe;
- h. să decidă ieșirea tuturor Bisericilor Ortodoxe din toate organizațiile ecumeniste;
- i. să excludă posibilitatea contractării căsătoriilor mixte.
- j. să dea răspunsuri teologice la toate provocările pe care lumea contemporană le pune în fața creștinului ortodox.

6. *A fost pseudosinodul din Creta organizat conform tradiției sinodale ortodoxe?*

Nu. Pseudosinodul din Creta a avut o structură inspirată din viața parlamentară occidentală, iar nu din practica sinoadelor ortodoxe. În manualul său de *Drept canonic*, profesorul Ioan N. Floca analizează proiectul de regulament al sinodului existent în epoca sa și face următorul comentariu: “Din menționarea condițiilor formulate de unii pentru a se asigura prin îndeplinirea lor realizarea unui adevărat sinod ecumenic s-a putut

vedea că se preconizează între altele convocarea tuturor episcopilor, pronunțarea cu vot deliberativ doar de către episcopi, discutarea numai de probleme generale de interes pentru Biserică și primirea hotărârilor doar de către întregul episcopat al Bisericii. În privința acestor reguli și condiții, trebuie să observăm că ele în general nu se sprijină pe nimic valabil¹⁶ (s.n.).

Profesorul Ioan N. Floca dă și câteva motive pentru care regulamentul de atunci nu avea nicio valoare canonică:

- a. la sinoadele ecumenice au fost convocați și au participat nu numai episcopi, ci și alți clerici, laici și monahi;
- b. niciodată nu au fost convocați obligatoriu toți episcopii;
- c. la sinoadele ecumenice nu s-a procedat la votarea prin vot deliberativ și vot consultativ, cu drepturi depline sau restrânse de vot, ci s-a mers pe principiul consensului tuturor celor prezenți;
- d. nu poate fi acceptată regula că pe ordinea de zi figurează numai chestiuni însemnate sau de interes general și că ordinea de zi nu poate fi modificată în niciun fel, deoarece la sinoadele ecumenice s-a ocupat de toate problemele apărute în cadrul dezbaterilor sale, neputând, în calitate de autoritate supremă a Bisericii, fi condiționat de reguli prestabilite¹⁷.

16. Ioan N. Floca, *op. cit.*, p. 426.

17. *Ibidem*, p. 426.

7. *A respectat pseudosinodul din Creta egalitatea de har a episcopilor?*

Nu. Organizarea acestui pseudosinod s-a asemănat mai mult organizațiilor europene lumești decât sinoadelor Bisericii Ortodoxe din vechime. Conform *Regulamentului de organizare și funcționare a Sfântului și Marelui Sinod*, sistemul reprezentării prin delegații oficiale și de către o singură persoană, Întâistătătorul Bisericii respective, face ca sinodul să creeze un nou tip de sinodalitate, reprezentativă, iar nu participativă, la care deciziile să se ia într-un cerc închis de către cei 14 Întâistătători ai Bisericilor Autocefale. Acest tip de reprezentare, care s-a menținut și la votarea documentelor, ignoră egalitatea de har a episcopilor și dreptul lor de a participa, ca egali, la aceste dezbateri, în mod liber, cu vot personal în procesul de decizie.

Art. 12, alin. 1¹⁸ al *Regulamentului* prevede că dreptul de vot aparține doar delegației naționale, nu fiecărui membru al delegației la sinod, ceea ce reprezintă o nouă față de sinoadele ecumenice, care au permis exprimarea votului tuturor celor participanți, în mod direct, neîngrădind dreptul la exprimare și vot al episcopilor pe principiul apartenenței la o anumită delegație națională.

8. *Au putut episcopii să se exprime liber la dezbateri?*

Chiar dacă art. 10 al *Regulamentului de organizare a sinodului* prevede dreptul la o exprimare liberă a

18. <http://basilica.ro/regulamentul-de-organizare-si-functionare-a-sfantului-si-marelui-sinod-al-bisericii-ortodoxe/>.

opinieii în timpul discuțiilor, acest drept a fost asigurat în așa manieră încât episcopii să nu poată face intervenții în afara subiectului (art. 9), să nu poată vorbi mai mult de 10 minute (art. 10) și să nu discute în contradictoriu pe tema dată (art. 10).

9. *Au putut fi contestate deciziile care nu erau ortodoxe?*

Regulamentul a fost astfel conceput, încât orice formă de contestare să devină foarte dificilă, iar *solidaritatea episcopilor care se opun acelor documente să fie imposibilă*. Art. 12, alin. 2 stipulează că „nu este exclusă posibilitatea unei poziții negative din partea unora sau a mai multor ierarhi din delegația unei Biserici Autocefale, cu privire la amendamentele aduse, sau chiar la text în general”¹⁹, pentru ca în alineatul 3 să stipuleze că “evaluarea acestor dezacorduri este o *chestiune internă* a Bisericii Autocefale, în care acestea se manifestă, care își poate fundamenta votul său final pe principiul majorității interne, exprimat de Întâistătătorul său”.

Prin aceste prevederi, organizatorii s-au asigurat că episcopii care se opun textelor sinodului nu pot avea o poziție unitară, ei fiind repartizați în delegațiile naționale, în interiorul cărora au putut să se opună în funcție de majoritatea internă a delegației respective.

19. <http://basilica.ro/regulamentul-de-organizare-si-functionare-a-sfantului-si-marelui-sinod-al-bisericii-ortodoxe/>.

10. *A reprezentat votul patriarhilor voința delegației naționale pe care o reprezentau?*

Nu întotdeauna. Avem cazul “majorității interne” din delegația sârbă, în care 17 episcopi din 24 au votat contra documentului *Relațiile Bisericii Ortodoxe cu ansamblul lumii creștine*, dar cu toate acestea votul patriarhului sârb a fost favorabil documentului²⁰.

11. *S-a respectat principiul unanimității participanților în procesul de adoptare a deciziilor?*

Nu. Art. 13 al *Regulamentului* vorbește despre faptul că textele trebuie aprobate în unanimitate, pentru a fi valabile. Inițial s-a crezut că această unanimitate se referă la cele 14 Patriarhii participante, dar pe parcursul lucrărilor a devenit clar că această unanimitate este interpretată ca referindu-se doar doar la Bisericile participante. Această idee a fost întărită de către reprezentantul Patriarhiei Ecumenice²¹, care a explicat faptul că celelalte delegații, care nu au participat la sinod, au fost de acord cu toate fazele preliminare ale acestuia, deci se consideră că există o unanimitate: “Nicăieri în regulamente nu se spune că lipsa uneia dintre Biserici ar influența desfășurarea Sinodului... Regulamentele nu spun nimic despre anularea Sinodului și a deciziilor sale, în

20. <http://prieteniiisfantuluiiefrem.ro/2016/10/07/scrisoarea-nr-21-nu-recunosc-adunarea-din-creta-un-alt-fel-de-vals-vienez/>.

21. <https://lonews.ro/sfantul-si-marele-sinod-panortodox/22802-marele-sinod-ramane-unul-pan-ortodox-iar-deciziile-sale-vor-fi-valabile.html>.

cazul în care vreo Biserica nu ar fi în măsură să participe la el... Autoritatea Sinodului și cea a deciziilor nu au de suferit și nu sunt diminuate. Afirmația conform căreia deciziile Sinodului ar fi nule, întrucât unele Biserici nu au participat la el, este lipsită de orice temei ecleziastic, teologic și logic...”²². Ideea a fost întărită de sinodul cipriot, care, receptând documentele sinodului cretan, a fost de acord că a existat unanimitate, chiar dacă au participat doar 10 delegații din 14: „Din nefericire, patru Biserici Ortodoxe au refuzat să vină și să participe la lucrările Sfântului și Marelui Sinod. *Neparticiparea lor nu diminuează cu nimic autoritatea hotărârilor lui*”²³.

12. *Respectă regulamentul sinodului principiul receptării documentelor de către sinoadele locale ale Bisericilor?*

Nu. Art. 13, alin. 2 al *Regulamentului* spune că “deciziile sinodale sunt trimise prin scrisori patriarhalele ale Patriarhului Ecumenic către toți Întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe Autocefale, care trebuie să le comunice Bisericilor lor. *Aceste texte au o autoritate panortodoxă*”. Nicăieri nu este prevăzută vreo procedură de aprobare sau discutare din partea sinoadelor locale a acestor decizii, ele trebuind comunicate Bisericii locale, după care intră în vigoare. Din acest motiv, în Sfântul Sinod

22. <https://lonews.ro/sfantul-si-marele-sinod-panortodox/22802-marele-sinod-ramane-unul-pan-ortodox-iar-deciziile-sale-vor-fi-valabile.html>.

23. <http://basilica.ro/enciclica-sfantului-sinod-al-bisericii-ciprului-in-legatura-cu-sfantul-si-marele-sinod-al-bisericii-ortodoxe/>

al Greciei a existat opinia că “hotărârile sinodului nu sunt negociabile”²⁴, și că trebuie trecut la implementarea acestora. Prin urmare, Sfântul Sinod al Greciei a recomandat ca, după studierea obiecțiilor față de sinod, să se întocmească un comunicat de informare a poporului²⁵, iar Biserica Ortodoxă Română a luat pur și simplu act de hotărârile sinodale, adică le-a recunoscut valide așa cum sunt și a recunoscut indirect că nu are competența de a le schimba în vreun fel²⁶, chiar dacă a făcut precizări referitoare la “explicitarea, nuanțarea și dezvoltarea” acestora.

13. *Respectă regulamentul sinodului principiul receptării de către pliroma a documentelor sinodale?*

Nu. Art. 13, alin. 2 al *Regulamentului* vorbește de o comunicare a deciziilor Bisericilor locale, fără ca ele să mai fie supuse discuțiilor sau receptării de către pliroma, devenind autoritative după ce s-au adus la cunoștință.

Acest articol din Regulament este contrar deciziei luate la Conferința Panortodoxă presinodală din 1976, la care s-a decis ca sinodul să se numească “mare și sfânt”, dar și ca “consensul credincioșilor în procesul de

24. <http://atitudini.com/2016/11/rezultatul-primei-sedinte-din-cadrul-sinodului-bisericii-greciei-intr-o-atmosfera-tensionata-avut-loc-sedinta-plenara-sinodului-greciei/>.

25. <https://ortodoxiadreaptacredinta.wordpress.com/2016/11/26/decizia-sinodului-din-grecia-legata-de-sinodul-din-creta-relatarea-preotului-matei-vulcanescu/>.

26. <http://basilica.ro/concluziile-sfantului-sinod-cu-privire-la-desfasurarea-si-hotararile-sfantului-si-marelui-sinod-al-bisericii-ortodoxe-din-creta-16-26-iunie-2016/>.

receptare a sinodului să stabilească dacă a fost panortodox sau ecumenic”²⁷, dar se află în consens cu opinia exprimată de Patriarhia Română, într-o broșură de popularizare a pseudosinodului din Creta, în care se afirmă că “Importanța unui Sfânt și Mare Sinod în istoria Bisericii va fi apreciată de următorul Sinod, care va putea recepta în totalitate, interpreta sau dezvolta anumite formulări din documentele elaborate”²⁸.

Pentru a pune în practică excluderea poporului de la receptarea documentelor, articolul 22 al documentului *Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine* osândește “persoane individuale sau grupuri, sub pretextul păstrării sau a unei presupuse apărări a Ortodoxiei autentice”²⁹. De fapt, acest articol se asigură că orice opoziție a pliroamei față de acest pseudosinod este înăbușită din fașă, ceea ce prejudiciază profund procesul de receptare a acestuia.

14. *A fost participarea clericilor, monahilor sau mirenilor conformă cu tradiția sinodală ortodoxă?*

Nu. La sinoadele ecumenice, clericii și mireni au avut un vot egal în deciziile care s-au luat. Mireni, alături de clerici sau monahi, au participat la pseudosinodul din Creta în calitate de consilieri și asistenți ai ierarhilor,

27. Pr. Prof. V. Ioniță, *Hotărârile întrunirilor panortodoxe din 1923 până astăzi*, Editura Basilica, București, 2013, p. 90.

28. *Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta, întrebări și răspunsuri*, Basilica, București, 2017, p. 11.

29. <http://basilica.ro/sfantul-si-marele-sinod-relatiile-bisericii-ortodoxe-cu-ansamblul-lumii-crestine-document-oficial/>.

au avut un număr determinat (șase, cf. art. 3, alin. 2-4) și au avut un cuvânt de spus doar în comisii, neavând niciun vot.

15. *Este prezența “observatorilor” de altă credință în acord cu tradiția ortodoxă?*

Nu. Conform *Regulamentului de organizare a sinodului*, au fost admiși „observatori ai altor Biserici și Confesiuni creștine” la ședințele de deschidere și închidere ale sinodului (art. 14), practică cu totul străină tradiției ortodoxe, care nu a avut niciodată “observatori” din rândul ereticilor, cu atât mai puțin i-a numit “observatori ai altor Biserici”, așa cum îi numește *Regulamentul de funcționare și organizare a Sfântului și Marelui Sinod*. Faptul că acești “observatori” au fost prezenți și la slujbele religioase ținute cu ocazia sinodului este scandalos și contravine sfintelor canoane ale Bisericii Ortodoxe. În cel mai bun caz, acești “observatori” puteau fi invitați pentru a se apăra de acuzațiile de erezie și, eventual, pentru a se lepăda de erezia pe care o profesau.

16. *Prin stabilirea unui număr precis de episcopi participanți s-a încălcat în vreun fel tradiția sinodală a Bisericii?*

Da. Faptul că tradiția canonică a Bisericii nu impune participarea tuturor episcopilor la un sinod pentru ca el

să fie canonic³⁰ nu trebuie interpretat în sensul în care la un sinod pot participa doar un anumit număr de episcopi, ci în sensul în care la un sinod de asemenea anvergură pot participa *toți episcopii care pot și vor să participe*.

Impunerea unui număr restrâns de participanți face ca vocea celor lăsați acasă de acest număr să nu conteze defel, deși, în baza egalității de har, ar fi trebuit și ca și episcopii care nu au mai avut loc în delegațiile naționale să aibă posibilitatea de a se exprima. La sinoadele ecumenice au participat episcopii care au dorit și au putut să participe, ceilalți neparticipând din motive personale sau obiective.

Argumentul istoric al scrisorii de convocare a episcopilor de la sinodul al III-lea ecumenic, care viza participarea la sinod a câți episcopi considera mitropolitul că sunt destoinici pentru a fi prezenți acolo, pentru a nu se suspenda viața bisericească a eparhiei din lipsa de arhipăstori³¹, nu poate fi invocat, deoarece acest sinod a fost programat să dureze doar câteva zile, nu luni și ani de zile, așa cum au durat sinoadele ecumenice. În plus, grija împăraților Teodosie și Valentinian față de buna desfășurare a vieții în eparhie pare a viza mai curând dorința împăraților de a nu destabiliza viața eparhială, decât de a impune o restricție în privința numărului de participanți. La adoptarea acestei invitații ca manieră de justificare a restrângerii numărului de participanți trebuie ținut seama și de rolul pe care îl avea episcopul

30. *Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta, întrebări și răspunsuri*, Basilica, București, 2017, pp. 12-13.

31. *Ibidem*.

în viața eparhială în acea epocă, în care implicarea sa era mult mai mare în viața liturgică decât ale episcopului din zilele noastre.

Un aspect deosebit de important îl constituie faptul că la sinoadele ecumenice numărul de participanți la sinod era stabilit de către mitropolitul care făcea convocarea la nivel local, care alegea “cam câți vei crede de cuviință”, respectând obligația de a-i convoca pe cei destoinici de sinod și de a-i lăsa pe ceilalți să se îngrijească de viața eparhială. La sinodul din Creta, numărul participanților a fost fixat de către Sinaxa Întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe Autocefale în martie 2014.

17. S-a afirmat sinodalitatea și unitatea Bisericii prin pseudosinodul din Creta?

Nu. Trâmbițat solemn ca o ocazie de a manifesta sinodalitatea și unitatea la nivel panortodox a Bisericii, pseudosinodul din Creta a creat disensiuni fără precedent în rândul credincioșilor ortodocși, la toate nivelurile. La nivelul Bisericilor locale, sinodul a creat o ruptură prin faptul că din cele 14 Patriarhate 4 au ales să nu participe la această întâlnire. La nivelul episcopatului, există episcopi care, deși au păstrat momentan comuniunea liturgică cu cei prezenți în Creta, s-au dezis public de documentele sinodului. La nivelul clericatului și laicatului, acest pseudosinod a produs disensiuni profunde, în condițiile în care numeroși preoți, ieromonahi și mireni au decis să întrerupă pomenirea ie-

rarhilor participanți la sinod, determinând autoritățile bisericești să aibă o reacție de denigrare a acestora în rândul credincioșilor ortodocși care nu au aflat despre deciziile eretice ale pseudosinodului. Armonia din casele credincioșilor ortodocși și din parohiile acestora a fost distrusă de tulburarea creată de acest eveniment.

18. *De ce nu au participat toate Bisericile Locale la pseudosinodul din Creta?*

Cele mai serioase rezerve ale Patriarhiilor rusă, bulgară, antiohiană și georgiană au fost față de modul în care a fost organizat sinodul, în sensul că nu reflectă caracterul său panortodox.

Patriarhia antiohiană a criticat faptul că nu s-a respectat principiul potrivit căruia textele asupra cărora nu există unanimitate să fie retrase și rediscutate.

Patriarhia Bulgară, în documentul de analiză a sinodului, a apreciat ca inacceptabile (în limbaj diplomatic, eretice) multe dintre formulările ecumeniste ale textului *Relația Bisericii Ortodoxe cu ansamblul lumii creștine*³². În perioada de analiză presinodală a documentelor, *episcopii bulgari au insistat asupra faptului că Biserica nu și-a pierdut niciodată unitatea, că nu există mai multe "biserici", ci numai erezii și schisme, iar a afirma altceva au considerat a fi complet greșit*³³.

32. <https://graiulortodox.wordpress.com/2016/12/22/comunicatul-integral-al-sinodului-al-bisericii-ortodoxe-din-bulgaria-despre-sinodul-din-creta-si-cel-mai-controversat-document-al-sau-sinodul-care-a-avut-loc-in-creta-nu-este-nici-mare-nici-sfan/>.

33. <http://aparam-ortodoxia.ro/2016/08/11/reactia-plitromei-fata->

Toate acestea au fost motive reale pentru neparticipare la sinod.

Patriarhia Georgiei a considerat eretică acceptarea căsătoriei mixte, în ciuda canonului 72 Quinisext, care o interzice categoric.

Patriarhia Rusă, la rândul său, a făcut amendamente la documentul controversat legat de relațiile cu lumea creștină, cerând amânarea sinodului până la rezolvarea problemelor semnalate, amenințând că altfel nu va putea participa la sinod³⁴.

19. De ce unii episcopi nu au semnat documentele pseudosinodului din Creta?

Contrar celor spuse de susținătorii pseudosinodului din Creta, care afirmă că niciun episcop semnatar nu a considerat eretice deciziile luate acolo, există episcopi care nu au semnat documentele ecumeniste și le-au criticat dur.

Într-un studiu referitor la pseudosinodul din Creta, mitropolitul Ierotheos de Nafpaktos a afirmat că: “Este clar și ușor de constatat că un Sinod ortodox nu poate să adopte o asemenea propunere ca aceea pe care a făcut-o Delegația Bisericii Greciei, pentru că aceasta ar implica acceptarea erorii teologice de a se vorbi despre «Biserici» care sunt «eterodoxe», adică eretice și înșelate. De asemenea, ar valida teoria neortodoxă despre Biserica văzută și Biserica nevăzută, adică teoria unei «eclesio-

de-sinodul-din-creta-2016/.

34. *Ibidem*.

logii nestoriene», care este baza teoriei ramurilor, lucru care a fost condamnat de Marile Sinoade Ortodoxe din secolul al XVII-lea³⁵.

Vorbind despre adoptarea “acceptării denumirii istorice de biserici și confesiuni eterodoxe”, același înalt ierarh a afirmat: “Consider că a avut loc o «inducere în eroare» a membrilor Sinodului din Creta de către cei care au afirmat că în perioada celui de-al doilea mileniu ortodoxiei caracterizau grupările eretice drept «Biserici», fără să se facă referire la acest subiect în ansamblul lui”.

La rândul său, mitropolitul Ieremia de Gortina, a afirmat despre ecumenism: “Pentru că există o mișcare perfidă satanică, care vrea să amestece credința noastră dreaptă cu alte «crezuri» mincinoase și să ne schimbe credința și să o falsifice. Mișcarea aceasta se numește ecumenism și nu este pur și simplu o erezie, ci îmbrățișează toate ereziile. Este o «panerezie». Și ecumenismul este instigat și susținut de papa. Totuși răul cel mare, frații mei, este că există și de-ai noștri și mai ales persoane oficiale, purtătoare de rasă clericală, aflate în funcții înalte, care îl îmbrățișează pe papa și îl numesc frate, în sens bisericesc³⁶”.

Referindu-se la pseudosinodul din Creta, mitropolitul Ieremia a afirmat: “Mai mult, de curând și Sinodul din Creta i-a numit oficial pe papistași și pe ceilalți

35. <https://paltin-petruvoda.ro/mitropolitul-ierotheos-vlachos-studiu-teologic-despre-sinodul-din-creta-si-despre-biserica-greciei-la-sfantul-si-marele-sinod-din-creta-studiu-integral/>.

36. <https://saccsiv.wordpress.com/2016/10/09/mitropolitul-ieremia-de-gortina-anatematizeaza-panerezia-ecumenismului-semnata-de-tradatorii-ortodoxiei-participanti-la-marele-sinod/>.

eretici «Biserici», în opoziție cu tot ce a zis Ierarhia Bisericii noastre grecești la ultimul ei Sinod. Însă mă întreb și zic: Dacă și ereticii sunt biserică, atunci la urma urmei care este «Biserica cea UNA, Sfântă și Sobornicească», pe care noi o mărturisim în crezul nostru? Personal, ca Episcop, *pentru această ilegalitate gravă și pentru altele chiar și mai grave, pe care le-au semnalat înțelepți teologi și canoniști, clerici și mireni, am o părere negativă față de Sinodul acesta*. Pentru că ereticii nu pot să constituie sau să fie numiți Biserică. Sunt cu desăvârșire neștiutori de teologie cei care spun aceasta.

Însă pe noi nu ne interesează ce spun și ce fac ceilalți, oricare ar fi aceștia, care spun astfel de lucruri neteologice și neortodoxe. Noi oricum, ca Biserică a Gortinei și Megalopolisului, Episcop, cler și popor al lui Dumnezeu, *declarăm oficial că noi condamnăm Ecumenismul ca panerezie*³⁷.

Mitropolitul Atanasie de Limasol a explicat abținerea sa prin următoarele cuvinte: “Când au numit Sfinții noștri Părinți și când au fost numiți în Sfintele Canoane și ale definițiilor Sfintelor Sinoade Ecumenice sau locale ereticii și grupările schismatice «biserici»?”³⁸.

Episcopul sârb Irineu de Backa a spus că motivul pentru care nu a semnat documentul este că “e ambiguu eclesiologic, are un conținut dubios, iar în unele părți se învecinează învățăturilor eretice”³⁹ (s.n.).

37. *Ibidem*.

38. <http://aparam-ortodoxia.ro/2016/08/11/reactia-plitromei-fata-de-sinodul-din-creta-2016/>.

39. *Ibidem*.

Toate aceste luări de poziție atestă faptul că ierarhii nesemnatați ai documentelor sinodului au avut motive teologice să se abțină de la a le semna, iar din formularea acestor motive rezultă caracterul eretic al documentelor, chiar dacă, din rațiuni de politică bisericească, înalții ierarhi nu le-au numit directeretice.

20. *Ce efecte produce pseudosinodul din Creta?*

Apărătorii pseudosinodului susțin că el nu are nicio autoritate și nu ar trebui luat în seamă, că este o fază tranzitorie către alt sinod etc. Din prevederea art. 13 a Regulamentului de organizare aflăm că *sinodul are autoritate panortodoxă*. Același lucru se degajă și din declarația sinodului cipriot, care, receptând documentele din Creta, afirmă că neparticiparea tuturor Patriarhiilor nu diminuează în niciun fel autoritatea acestuia. Din recomandările sinodului grecesc vedem că pasul de urmat, după luarea la cunoștință la nivel de sinod local a deciziilor din Creta, este implementarea în teritoriu a acestora.

Despre erezia aprobată de pseudosinodul din Creta

1. Ce este erezia?

Erezia este o învățătură dogmatică greșită, opusă adevărului descoperit de către Dumnezeu în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Termenul erezie provine din limba greacă, din cuvântul *hairesis*, “a alege, a opta”. Sfântul Irineu de Lugdunum consideră erezia ca opoziție față de învățătura ortodoxă a Bisericii, iar teologii moderni o definesc ca pe o absolutizare a unei părți din întregul învățături de credință, în detrimentul ansamblului acesteia.

2. Care sunt efectele ereziei asupra vieții creștine?

Erezia îl îndepărtează pe cel ce o acceptă de adevărul de credință și îl face vrăjmaș al lui Dumnezeu. Cel ce devine eretic își pierde posibilitatea de a se mântui.

3. Cum se poate lupta contra ereziei?

Contra ereziei se poate lupta prin *întreruperea comuniunii cu cel ce propovăduiește o erezie și prin mărturisirea adevărului de credință ortodox nealterat de învățături eretice.*

4. *Ce este ecumenismul?*

Ecumenismul, erezia aprobată de către pseudosinodul din Creta, reprezintă o mișcare religioasă sincretistă, al cărei scop este realizarea unei apropieri între diferitele comunități creștine, cu perspectiva atingerii unei uniri vizibile între acestea. Ecumenismul urmărește un compromis dogmatic, canonic și liturgic, la finalul căruia toate comunitățile creștine să se unească și să “dea mărturie comună despre Hristos” în fața lumii. În paralel cu realizarea acestui obiectiv, ecumenismul încearcă unirea tuturor religiilor planetei într-o federație de religii, în care adevărul mântuitor de credință, adus lumii de către Hristos, să fie pus în poziție de egalitate cu învățăturile lumești ale diferitelor religii.

În lumea contemporană, care tinde spre o guvernare mondialistă, ecumenismul este forma religioasă de realizare a globalismului, cu scopul nedeclarat, dar evident, de a dilua mesajul mântuitor al Bisericii și de a pregăti din punct de vedere religios omenirea pentru înscăunarea și adorarea lui antihrist ca Dumnezeu.

5. *De ce este numit ecumenismul erezia tuturor ereziilor?*

Ecumenismul este erezia ereziilor datorită concepției sale greșite despre Biserica lui Hristos. În viziunea ecumenismului, Biserica lui Hristos, care a existat unită în primul mileniu, și-a pierdut unitatea, pe care mișcarea

ecumenistă încearcă să o refacă prin relativizarea adevărului de credință. Actualele participante la mișcarea ecumenistă, inclusiv Biserica Ortodoxă, reprezintă, pentru ecumeniști, doar părți ale acelei Biserici care a existat și care, la capătul efortului ecumenist, va exista din nou.

Din punctul de vedere al învățăturii ortodoxe, Biserica lui Hristos a fost, este și va fi mereu Biserica Ortodoxă, a cărei unitate este deplină și se bazează pe mărturisirea adevărului de credință descoperit lumii de către Mântuitorul Hristos. Celelalte comunități care se revendică din creștinism (romano-catolicismul, luteranismul, anglicanismul, baptismul, adventismul, pentecostalismul, monofizismul, toate grupările protestante sau neoprotestante etc.), reprezintă erezii și schisme, desprinse pe parcursul istoriei din trupul Bisericii lui Hristos, ca urmare a unor învățături și practici greșite pe care le-au adoptat, iar revenirea lor la Biserica Ortodoxă se poate face doar prin abandonarea învățăturilor greșite și recunoașterea adevărului de credință propovăduit de Biserica Ortodoxă.

6. Care este țelul asumat al ecumenismului?

Documentele constitutive ale ecumenismului ne prezintă ca scop primordial al acestei mișcări căutarea *unității vizibile a Bisericii*. Foarte important pentru aspectul eretic al acestei mișcări este faptul că *nicăieri în documentele oficiale ale sale nu se impune imperativul redescoperirii adevărului de credință de către comunitățile participante*.

Din această perspectivă, se poate afirma că *mișcarea ecumenistă are ca scop realizarea „unității vizibile a Bisericii” pe alte criterii decât unitatea deplină de mărturisire a adevărului de credință revelat și păstrat cu sfințenie de către Biserica Ortodoxă de-a lungul istoriei.*

Urmând firul gândirii Sfântului Grigore Palama, care îi numește pe eretici ateii⁴⁰, deoarece dumnezeul la care se închină ei nu există, putem afirma că *ecumenismul dorește să creeze o Biserică inexistentă, care să se închine unui dumnezeu inexistent.*

7. Există un “ecumenism bun” și un “ecumenism rău”?

Nu. Ecumenismul are două forme de manifestare: *ecumenismul teologic*, care constă în întâlniri și practici ecumeniste în scopul punerii de acord a doctrinelor diferitelor participante, în așa fel încât să se contureze o mărturisire comună a tuturor membrilor mișcării, și *ecumenismul practic*, care înseamnă colaborarea propriu-zisă dintre diferitele membre ale mișcării ecumeniste în domenii precum cel social, filantropic, cultural, diaconal etc.

Impresia că practicarea unui ecumenism social și filantropic nu este nocivă este eronată, deoarece *ecumenismul social este mult mai periculos decât ecumenismul teologic.* În timp ce ecumenismul teologic înaintea-ză cu pași grei, din cauza dificultăților pe care le ridică

40. Apud <https://paltin-petruvoda.ro/mitropolitul-ierotheos-vlachos-studiu-teologic-despre-sinodul-din-creta-si-despre-biserica-greciei-la-sfantul-si-marele-sinod-din-creta-studiu-integral/>.

diferențele dogmatice dintre grupările protestante și Bisericile Ortodoxe prezente, ecumenismul social înaintază cu pași repezi, contribuind la o erodare puternică a conștiinței ortodoxe a poporului și pregătind, prin aceasta, terenul pentru viitoarele realizări ale ecumenismului teologic. *Acolo unde compromisurile doctrinare întâmpină o rezistență firească din partea poporului credincios, folosirea suferinței și a necazurilor drept catalizator în jurul ideilor ecumeniste poate da roade nesperate pentru cei ce doresc realizarea “unității creștinilor”.*

8. *Este dialogul ecumenist un imperativ misionar al Bisericii Ortodoxe?*

Nu. Premisa acceptării ecumenismului ca singură manieră de relaționare cu ereticii și schismaticii din afara Bisericii este formulată în articolul 4 al documentului *Relațiile Bisericii Ortodoxe cu ansamblul lumii creștine*: “Biserica a cultivat întotdeauna dialogul cu cei ce s-au separat de ea”. Această afirmație nu are niciun fundament istoric, fiind contrară afirmației biblice a Sfântului Apostol Pavel, care învață că: “De omul eretic, după întâia și a doua mustrare, depărtează-te” (Tit 3,10). Din cuvintele Apostolului neamurilor vedem că mustrarea este maniera de relaționare cu ereticii, iar nu “dialogul” și negocierea teologică.

Poate exista dialog, pentru catehizarea celui ce dorește să revină la Ortodoxie, însă acesta nu se aseamănă cu tipul de “dialog” purtat în cadrul CMB. Sfântul Vasile

cel Mare interzicea cu strășnicie orice fel de comuniune bisericească cu eterodocșii⁴¹, iar avva Teodor din Fermi spunea că trebuie să îi ajutăm pe eretici să iasă din erezie, dar dacă nu reușim acest lucru, să tăiem prieteșugul cu ei, pentru ca să nu fim trași și noi spre erezie⁴²; avva Isaia sfătuia să nu stăm de vorbă cu ereticii, ca „să nu ne vatăm otrava lor purtătoare de moarte”⁴³; Sfântul Iustin Popovici atrage atenția că nu poate exista „dialog al dragostei”, așa cum îl numește mișcarea ecumenistă, fără “dialog al adevărului”; altminteri, dialogul este unul în care cele două părți se înșală una pe alta⁴⁴.

9. *Ce este Consiliul Mondial al Bisericilor?*

Consiliul Mondial al Bisericilor (CMB) se definește pe sine, în *Constituția* la care a făcut referire pseudosinodul din Creta, astfel: “Consiliul Mondial al Bisericilor este o asociere de Biserici, care Îl mărturisesc pe Domnul Iisus Hristos ca Dumnezeu și Mântuitor, potrivit Scripturilor, și caută, prin urmare, să îndeplinească chemarea comună, spre slava Unuia Dumnezeu, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt”⁴⁵.

Din această definiție, rezultă că CMB se percepe pe sine ca o federație de “biserici”, afirmând prin aceasta

41. Sfântul Vasile, *Epistola 262*.

42. Arhimandrit Vasilios Papadakis, *Străjerii Ortodoxiei. Luptele monahilor pentru apărarea Ortodoxiei*, Editura Egumenița, 2015, p. 75.

43. *Ibidem*.

44. Sfântul Iustin Popovici, *Biserica Ortodoxă și ecumenismul*, Fundația Justin Pârveu, 2012, p. 188.

45. <https://oikoumene.org/en/resources/documents/assembly/2013-busan/adopted-documents-statements/wcc-constitution-and-rules>.

ideea eretică potrivit căreia ar exista mai multe “biserici”, care se străduiesc să creeze împreună “unitatea Bisericii”, adică să facă din mai multe „biserici” una singură, pe baza unei mărturisiri generale, în manieră protestantă (potrivit Scripturilor, nu și Sfintei Tradiții și deciziilor dogmatice ale sinoadelor ecumenice), a faptului că Iisus Hristos este Dumnezeu și Mântuitor al lumii.

Întrucât nu există decât o singură Biserică, cea ortodoxă, iar celelalte forme de asociere cu denumire de “biserici” reprezintă erezii și schisme, unii teologi ortodocși s-au referit la Consiliul Mondial al Bisericilor ca la “consiliul mondial ale ereziilor”.

10. Reprezintă „unitatea creștinilor” și “unirea Bisericilor” idealuri pentru creștinul ortodox?

Nu. Mersul istoriei nu ne indică o epocă de aur, o revenire la curăția credinței din primele veacuri, în care în toată lumea se propovăduia Evanghelia lui Hristos. Evoluția istoriei către scopul ei final ne indică o restrângere a numărului celor ce îl urmează pe Hristos cu adevărat și o creștere exponențială a numărului celor care părăsesc adevărata credință. “Idealul” realizării “unității creștinilor” este o formă religioasă de realizare a statului planetar al Noii Ordini Mondiale, nu neapărat un imperativ teologic al lumii creștine.

Despre acest lucru vorbește doctorul Alexandros Kalomiros în lucrarea sa *Împotriva falsei uniri bisericești*:

Într-adevăr, Hristos S-a rugat ca ucenicii Săi “să poată fi unul” și Biserica se roagă în timpul fiecărei Sfinte Liturghii “pentru unitatea tuturor”. Aceste cuvinte nu vor însă să spună că Biserica se roagă ca într-o zi creștinii să se unească făcând compromisuri reciproce în convingerile lor. Nu se referă la urmărirea unor acorduri compromițătoare, prin care să se unească elemente numite în mod diferit. Nu au nicio legătură cu protocoalele făcute în vederea unei alianțe, unui acord sau unei convenții, precum cele care se semnează după multe negocieri între națiuni diferite... Biserica nu se roagă lui Dumnezeu pentru unirea unor elemente opuse, ci pentru ca toți oamenii să devină UNUL. Cu alte cuvinte, pentru ca toți să accepte cu căință adevărul, să se închine cu umilință în fața Bisericii și să se numere printre membrele ei.

[...] Nu Hristos cere așa-zisa unire a bisericilor, ci lumea. Nu Hristos cere însoțirea minciunii cu adevărul, ci lumea caută să falsifice adevărul, să-l facă relativ și parțial. Așa se explică faptul că, atunci când se iscă o discuție despre unirea bisericilor, se poate observa că cei ce o susțin cu entuziasm sunt îndeobște oameni care nu au fost niciodată înainte interesați de probleme de religie. Unirea este cea mai bună cale de a neutraliza creștinismul, calea pe care a descoperit-o „partea diavolului”. Este începutul dispariției creștinismului și supunerea lui la capriciile politice; este transformarea creștinismului într-un slujitor al lumii acesteia⁴⁶.

46. Alexandros Kalomiros, Împotriva unei false uniri bisericești, Apologeticum, 2006, f.l., pp. 12-13, 16.

11. *Poate Biserica Ortodoxă mărturisi adevărul de credință în cadrul dialogului ecumenist?*

Nu. În anul 1998, la o conferință teologică ortodoxă organizată la Tesalonic s-a emis o declarație, în care se spune: “După un secol de participare ortodoxă la mișcarea ecumenică și ani petrecuți în cadrul CMB, nu observăm suficient progres în discuțiile teologice multilaterale dintre creștini. Dimpotrivă, prăpastia dintre ortodocși și protestanți devine din ce în ce mai mare, în timp ce tendințele mai sus-menționate⁴⁷ în cadrul anumitor denominațiuni protestante devin tot mai puternice”⁴⁸ (s.n.).

12. *Poate Biserica Ortodoxă face misiune în afara mișcării ecumeniste?*

Da. Propovăduirea credinței ortodoxe față de necreștini sau față de eterodocși este mai eficientă în afara mișcării ecumeniste. Un exemplu simplu în acest sens este numărul mare de catolici și protestanți occidentali aduși la Ortodoxie prin contactul direct cu ortodocși români plecați la muncă în străinătate.

În cadrul mișcării ecumeniste, Biserica Ortodoxă se adresează conducătorilor celorlalte membre ale Consiliului

47. <https://oikoumene.org/en/resources/documents/wcc-programmes/ecumenical-movement-in-the-21st-century/member-churches/special-commission-on-participation-of-orthodox-churches/first-plenary-meeting-documents-december-1999/thessaloniki-statement>.

48. *Ibidem*. „Tendințele mai sus menționate” despre care se vorbește în text sunt: limbajul inclusiv, hirotonirea femeilor, drepturile minorităților homosexualilor și unele tendințe referitoare la sincretismul religios (*Declarația de la Tesalonic*, punctul 9).

Mondial al Bisericilor, nu credincioșilor acelor comunități. Relațiile din cadrul CMB nu vizează niciodată direct popoarele care au nevoie de cuvântul mântuitor al lui Hristos. Dialogurile ecumeniste cu liderii grupărilor religioase prezente în mișcarea ecumenistă se poartă potrivit unui principiu al *neutralității eclesiale*, postulat de *Declarația de la Toronto*, în conformitate cu care nicio confesiune membră a Consiliului Mondial al Bisericilor nu are obligația să își modifice propria viziune despre Biserică.

Prin urmare, discuțiile din cadrul ecumenismului nu au niciun rezultat concret, de vreme ce nu pot duce la o abandonare a viziunilor eretice ale celorlalte membre ale CMB și o întoarcere la adevărul de credință propovăduit de Ortodoxie.

13. *De când este Biserica Ortodoxă Română membră în mișcarea ecumenistă?*

Din anul 1961, din timpul păstoririi patriarhului Iustinian Marina, care a semnat aderarea Bisericii Ortodoxe Române la Consiliul Mondial al Bisericilor.

14. *Există Biserici Ortodoxe care nu participă la mișcarea ecumenistă?*

În anul 1997 Biserica Ortodoxă a Georgiei a părăsit Consiliul Mondial al Bisericilor, ca urmare a presiunii extraordinare a unor mari mănăstiri, care au condamnat ecumenismul ca panerezie și au cerut ca Biserica lor să părăsească această organizație.

În anul următor, 1998, a părăsit CMB și Biserica Ortodoxă Bulgară. Ambele Biserici au refuzat să participe la pseudosinodul din Creta, iar Biserica Ortodoxă Bulgară a avut deja o evaluare negativă a acestui pseudosinod.

15. *A obținut Biserica Ortodoxă vreun rezultat notabil într-un secol de ecumenism?*

Nu. După un secol de participare la mișcarea ecumenistă Biserica Ortodoxă nu a reușit să impună la nivelul lumii protestante sau a celei romano-catolice adevărul de credință al lui Hristos, pentru că nici nu a avut vreodată mecanismele prin care să facă acest lucru. În schimb, Bisericile Ortodoxe au suferit, la rândul lor, o puternică infestare cu mentalitatea ecumenistă, creând generații de teologi predispuși spre compromisul dogmatic pe care îl cere participarea la CMB.

16. *A realizat Biserica Ortodoxă compromisuri în cadrul mișcării ecumeniste?*

Da. Iată câteva dintre cele mai grave compromisuri dogmatice pe care Bisericile Ortodoxe le-au făcut⁴⁹ în cadrul ecumenismului înainte de pseudosinodul din Creta, care, în mod discret, a legiferat unele dintre acestea la cel mai înalt nivel:

- 1922: patriarhul ecumenic Meletie al IV-lea

49. <http://aparam-ortodoxia.ro/2016/08/11/reactia-plitomei-fata-de-sinodul-din-creta-2016/>.

recunoaște hirotonia anglicanilor;

- 1923: același patriarh convoacă conferința panortodoxă de la Constantinopol pentru schimbarea calendarului și modernizarea Bisericii. Cu acea ocazie, s-a decis scurtarea posturilor, neobligativitatea veșmintelor clericale, posibilitatea căsătoriei după hirotonire. Patriarhii Ierusalimului, Antiohiei, Alexandriei, Serbiei și Rusiei au contestat aceste decizii, la scurtă vreme.
- 1925: la Londra, reprezentanții Bisericilor Ortodoxe, prezenți la comemorarea sinodului I ecumenic, au participat la o slujbă oficiată de ierarhia anglicană.
- 1935: Biserica Ortodoxă Română hotărăște intercomuniunea cu anglicanii. Ideea a fost ulterior abandonată, din cauza unor decizii controversate ale părții anglicane, printre care și hirotonirea femeilor.
- 1961, 1963 conferința panortodoxă de la Rodos recomandă participarea la mișcarea ecumenistă, al cărei scop este “unitatea în diversitate” a tuturor creștinilor.
- 1965: patriarhul ecumenic Atenagora ridică anatema dată ereziilor papistașe, restabilind “relațiile canonice dintre Roma și Noua Romă”. Gestul echivalează cu o afirmare a faptului că Biserica Ortodoxă a greșit când a anatemizat erezia papistașă.
- 1968: patriarhul ecumenic Atenagora afirmă că a introdus numele papei roman în diptice, pentru a

fi pomenit la slujbele ortodoxe. Aceste măsuri au determinat multe mănăstiri din Sfântul Munte să întrerupă pomenirea sa.

- 1975: mitropolitul Anthenagora de Thiatheira și Marea Britanie afirmă că episcopatul și preoția anglicanilor, coptșilor, armenilor, catolicilor sunt cele ale sfintei Biserici, cea una și sobornicească.
- 1975: cea de-a V-a Adunare Generală a CMB afirmă scopul ecumenismului ca fiind *integrarea progresivă a confesiunilor creștine în consensul ecumenic al Bisericii dintotdeauna și de pretutindeni*. La acea conferință au participat și reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe.
- 1982: documentul ecumenist BEM (*Botez, Euharistie, Ministeriu*⁵⁰) de la Lima recunoaște tainele protestanților.
- 1989: patriarhul Parthenie al Alexandriei îl numește pe Mohamed “profet al lui Dumnezeu”.
- 1990, 1993: Chambésy: s-a acceptat erezia monofizită. Monofiziții sunt ereticii care au respins doctrina teologică a sinodului al IV-lea ecumenic de la Calcedon. Acest sinod ecumenic a stabilit că în Persoana Mântuitorului Hristos firile, dumnezeiască și umană, cu lucrările și voințele lor, sunt unite ipostatic în mod neamestecat, neschimbat, neîmpărțit și nedespărțit. Reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române au subscris la declarația profesorului universitar preot Nicolae Necula,

50. Preoție (n.a.).

care susține că monofiziții nu sunt vinovați de erezie, poziția lor datorându-se faptului că sunt... naționaliști. Există lucrări care demonstrează că, în ciuda discursurilor oficiale, reprezentanții monofiziților continuă să nege sinodul al IV-lea ecumenic și doctrina despre Hristos a acestuia⁵¹.

- 1993: la Balamand, Liban, se oficializează “teoria ramurilor”, care susține că toate confesiunile creștine sunt ramuri ale aceluiași trunchi comun: Biserica primului mileniu. Ortodoxia și ereziile apusene sunt considerate cu această ocazie “Biserici surori”.
- 1995: patriarhul ecumenic Bartolomeu săvârșește o liturghie comună cu papa Ioan Paul al II-lea. Un fulger lovește basilica sfântului Petru, unde se săvârșea slujba.
- 2002, Assisi: papa invită toate religiile la o rugăciune pentru unire și pacea lumii. Participă reprezentanți ai tuturor religiilor importante. Se țin două “liturghii” ecumenice, una interreligioasă, la care participă reprezentanții tuturor religiilor și alta intercreștină, pentru confesiunile creștine.
- 2006, Porto Alegre, Brazilia: delegația ortodoxă admite că fiecare “biserică” membră a CMB este sobornicească, nu în deplinătatea ei, ci își împlinește sobornicitatea în comuniune cu celelalte “biserici”.

51. Ion Vlăducă, Drd. Dumitru Popescu, Drd. Gheorghe Fecioru, *Acceptăm unirea cu monofiziții? Românii ortodocși între optimism, dezinformare și apostazie*, Chilia “Buna Vestire”, Schitul „Sfântul Dimitrie - Lacu”, Predania, f.l., 2008, pp. 254-258.

Această declarație eretică arată că diversitatea confesională este “esențială deplinătății Bisericii” și o justifică prin cuvintele Sfântului Apostol Pavel, care spune că “există mai multe daruri, dar Același Duh” (1Cor. 12,4-7).

- 2007: Ravenna; reprezentanții Bisericilor Ortodoxe recunosc poziția de primat a papei roman în Biserică în primul mileniu, de ca și când 1000 de ani de erezie a Apusului nu ar fi existat și nu ar fi schimbat cu nimic realitățile mileniului I, tainele de inițiere și preoția, Euharistia și succesiunea apostolică a papistașilor.
- 2013: Busan, mitropolitul Nifon al Târgoviștei, pe care unele voci din România îl prezintă în mass-media ca pe un fel de “ministru de externe al Ortodoxiei”⁵², a făcut următoarea declarație eretică: “Unitatea Bisericii s-a pierdut și în forma sa actuală din moment ce este divizată, Biserica este deficitară din punct de vedere al Sfintelor Taine. Toți oamenii sunt frați întru Hristos, Sfântul Botez creștin constituind doar o etapă superioară, mistică în cadrul rudeniei spirituale existente între aceștia”. Sfântul Sinod nu a avut nicio reacție canonică consistentă.

52. https://dcnews.ro/episcopul-de-husi-a-demisionat-ce-spune-reares-bogdan_554619.html.

Despre documentele “sfântului și marelui sinod” din Creta

1. Care sunt documentele adoptate în Creta?

Pseudosinodul din Creta a adoptat șase documente: *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*; *Diaspora ortodoxă*; *Autonomia și modul proclamării acesteia*; *Sfânta Taină a Cununii și impedimente la aceasta*; *Importanța Postului și respectarea lui astăzi*; *Relațiile Bisericii Ortodoxe cu ansamblul lumii creștine*. La acesta se mai adaugă *Enciclica și Mesajul Sinodului*.

2. De unde a apărut în spațiul românesc impresia că pseudosinodul din Creta cochetează cu “teoriile de gen”?

În documentul *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, la paragraful E, alineatul 2 se spune, în traducerea românească: “Biserica Ortodoxă mărturisește că fiecare ființă umană – indiferent de culoare, religie, rasă, *gen*, naționalitate sau limbă – este creată după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și are drepturi egale în societate”⁵³. Față de această traducere s-a manifestat consternarea pentru soluția lingvistică foarte periculoasă găsită, neafirmându-se că sinodul ar fi postulat că Biserica recunoaște alte genuri decât feminin și masculin⁵⁴.

53. <http://basilica.ro/sfantul-si-marele-sinod-misiunea-bisericii-in-lumea-contemporana-document-final/>.

54. *Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta, întrebări și răspunsuri*, Basilica, București, 2017, p. 20.

Confuzia creată de folosirea termenului “gen” în traducerea românească este cu atât mai mare cu cât partea dinainte a paragrafului citează celebrul pasaj din Galateni 3,28, în care se spune că “nu mai e parte bărbătească, nici parte femeiască, pentru că voi toți una sunteți”, dând impresia că textul Sfântului Apostol Pavel este folosit pentru a justifica folosirea aceluși termen nefericit. Chiar și după un an, traducerea respectivă continuă să folosească termenul “gen” în loc de “sex”. De ce? Nu știe nimeni.

3. *Este adevărat că documentul Misiunea Bisericii în lumea contemporană cuprinde în formulările sale idealuri politice de sorginte francmasonică?*

Documentul începe cu formula politică: “Contribuția Bisericii Ortodoxe la realizarea păcii, *dreptății, libertății, fraternității* și dragostei între popoare și la înlăturarea discriminărilor rasiale și de altă natură” (s.n.). În cadrul acestei formule, specifică gândirii neomarxiste corect politice de factură francmasonică, pe care o îmbrățișează toată lumea contemporană, găsim formulat aproape literal sloganul francmasonic *libertate, egalitate, fraternitate*, sub denumirea “dreptate, libertate, fraternitate”. Lozinca este reluată, în aceeași formă, în paragraful C, alin. 5: “În același timp, Biserica Ortodoxă crede că este de datoria sa să încurajeze tot ceea ce este în mod real în slujba păcii (cf. Rom. 14,19) și care deschide calea spre *dreptate, fraternitate, adevărată libertate* și

dragoste reciprocă între toți fiii Unicului Părinte Ceresc, precum și între toate popoarele care constituie familia umană”.

Pe aceeași linie, acest motto politic al documentului sinodal cuprinde un alt ideal al corectitudinii politice, “înlăturarea discriminărilor rasiale și de altă natură”. Expresia “și de altă natură” este folosită în documentele politice pentru a include discriminarea pe criteriile apartenenței sexuale, care subsumează și celebrele teorii de gen despre care s-a făcut vorbire în punctul anterior.

Textul *Misiunea Bisericii în lumea contemporană* a fost puțin tratat de către teologi, atenția fiind acordată textului cu conotații dogmatice referitor la relațiile Bisericii Ortodoxe cu ansamblul lumii creștine. Acest text însă este suficient pentru a se constata tendința de a transforma Bisericile Ortodoxe în simple instituții lumești puse în slujba planurilor anticreștine ale Noii Ordini Mondiale.

Impresia că pseudosinodul ecumenist din Creta și-a însușit idealuri ale francmasoneriei este susținută cumva și de definiția pe care o dă marele teolog român Dumitru Stăniloae ecumenismului: „Ecumenismul este produsul masoneriei; iarăși vor să relativizeze credința adevărată. [...] Biserica Romano-Catolică și Biserica Ortodoxă nu sunt Biserici surori. Nu există decât un singur Trup, deci o singură Biserică. Noțiunea de biserici surori este improprie”⁵⁵.

55. “Schimbarea la Față”, nr. 2, luna 11/1997, p. 8; *Omagiu memoriei părintelui Dumitru Stăniloae*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1994, p. 93.

4. *A avut pseudosinodul din Creta poziția corectă față de știința contemporană și mai ales față de scientismul materialist-ateist din zilele noastre?*

Nu. Din dorința de a nu ofensa comunitatea științifică și de a evita acuzațiile presei aservite planurilor Noii Ordini Mondiale că Biserica Ortodoxă ar fi medievală, anacronică etc., membrii pseudosinodului din Creta au pierdut din vedere, atunci când și-au expus principiile generale cu privire la știință, că la ora actuală cuceririle științei (împreună cu ale corolarului său, tehnologia) sunt în măsură considerabilă deturnate de la scopurile lor cognitive pentru a participa la implementarea unei agende politice ce vizează combaterea cu orice preț a adevărului revelat, înlocuirea acestuia cu adevărurile relative (și de multe ori cu interpretări materialist-ateiste a datelor științifice) și imanente ale științei experimentale, desființarea năzuinței firești a sufletului omului către Dumnezeu și închiderea acestuia într-o realitate mundană, percepută ca realitate ultimă, cu promisiunea distopică a fericirii, și, în ultimă instanță, dezumanizarea ființei umane contemporane și pregătirea acesteia pentru tragedia finală a istoriei – apariția lui antihrist.

În condiții normale, cercetarea științifică a lumii este într-adevăr un dar de la Dumnezeu, pe care Biserica l-a apreciat întotdeauna, iar omul de știință are libertatea, garantată oricum de stat, de a face cercetări, care de cele mai multe ori sunt benefice pentru viața omului și sunt binecuvântate de Dumnezeu.

În condițiile în care însă o parte importantă a cercetării științifice din zilele noastre are scopul declarat de a contrazice adevărul revelat, „binecuvântarea” generală dată științei riscă să legitimeze și modul pseudoștiințific de luptă contra revelației divine, care are ca obiectiv de-credibilizarea adevărilor creștine și înlocuirea lor cu “revelații” tehnico-științifice.

Chiar dacă sinodul a făcut câteva precizări legate de necesitatea de a se ține seama de morala creștină și de principiile acesteia, ce ecou pot avea asemenea cuvinte în urechile multor oameni de știință care îmbrățișează un ateism militant agresiv? A face asemenea afirmații pentru oamenii de știință creștini este redundant, deoarece aceia știu deja raportul dintre revelația divină și cea naturală, științifică.

Într-un document de popularizare a problematicei pseudosinodului din Creta, se pune întrebarea dacă sunt permise cercetările științifice asupra omului, iar răspunsul este “Da”, după care este adăugată condiția ca cercetătorul să respecte principiile morale ale Bisericii Ortodoxe⁵⁶. Dar dacă omul de știință este ateu, budist, musulman, mozaic sau romano-catolic? Ce înțelege el din textul acesta? Că, în principiu, cercetările științifice asupra omului sunt permise de către Biserica Ortodoxă, dar cu o condiție subiectiv-religioasă, care îi privește eventual pe cei ce sunt de religia ortodoxă, nicidecum pe el.

Se poate spune că, fără niciun fel de diplomație,

56. *Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta, întrebări și răspunsuri*, Basilica, București, 2017, p. 21.

pseudosinodul din Creta a aprobat toate abuzurile etice care se fac asupra persoanei umane în zilele noastre prin intermediul științei și tehnicii, de la manipulări genetice de tot felul până la îndosărierea electronică a individului, față de care pseudosinodul nu a avut niciun cuvânt de spus?

O poziție diplomatică și inteligentă pe această temă ar fi trebuit să îi determine pe sinodali să se rezume la a face o distincție clară între știință și pseudoștiință, condamându-o pe cea din urmă alături de toate teoriile politice care o însoțesc (ateism, darwinism, materialism, comunism etc.), la a-și manifesta îngrijorarea față de abuzurile de toate felurile asupra persoanei umane săvârșite de cercetarea științifică necenzurată de o legislație clară, care să țină seama de demnitatea, integritatea, intimitatea și unicitatea persoanei umane și, eventual, la a cere statelor să contribuie cu o legislație de inspirație creștină la crearea unui cadru juridic în care cercetarea științifică să se poată desfășura fără a pune în pericol viața omului sau chiar viața în general pe pământ.

5. *Cum rezolvă pseudosinodul din Creta situațiile în care drepturile omului sunt folosite contra tradiției sale bisericesti?*

Unul dintre cele mai confuze pasaje din textul referitor la misiunea Bisericii Ortodoxe în lumea contemporană este acela referitor la drepturile omului și aplicarea acestora în lumina învățăturii sale despre Sfintele

Taine, familie, locul bărbatului și femeii în Biserică și valorile Bisericii în general (paragraf E.3).

Drepturile fundamentale ale omului reprezintă o valoare juridică fundamentală a societății contemporane. Cele mai multe dintre ele sunt enunțate în baza unor principii de inspirație creștină (dreptul la viață, la educație, la informare, la liberă circulație, la acces liber la justiție etc.), dezgolate însă, de către gânditorii iluminiști francmasoni atei care le-au enunțat în secolele XVIII-XIX, de semnificațiile spirituale care le dau substanță în Biserică.

Din păcate, asistăm în zilele noastre la folosirea abuzivă a drepturilor omului ca armă de luptă foarte eficientă împotriva etosului societăților creștine, pentru afirmarea autonomiei omului modern față de Dumnezeu și Biserica Sa. Această realitate tristă i-a determinat pe unii ierarhi ortodocși să asocieze această folosire necorespunzătoare a drepturilor omului chiar cu “erezia” sau cu “o nouă idolatrie”⁵⁷.

Cum are de gând să aplice drepturile omului în lumina tradițiilor și valorilor ortodoxe nu explică pseudosinodul din Creta, dar ne putem face o impresie din analiza câtorva exemple practice din viața societății creștine din zilele noastre. Dreptul legitim la învățătură nu este oare folosit în mod abuziv de către statul de tip european pentru a proclama spațiul academic ca spațiu eminentamente ateu, în care Dumnezeu nu are ce căuta, și

57. <http://jurnal.md/ro/international/2016/3/22/patriarhul-rus-sustine-ca-drepturile-omului-sunt-erezia-modernitatii/>.

a îndoctrina copiii creștini de la cea mai fragedă vârstă în duhul necredinței și al scepticismului religios? Cauza cea mai importantă a divorțurilor nu este coliziunea brutală dintre utilizarea feministă agresivă a principiului egalității dintre bărbat și femeie⁵⁸ pentru a dărâma principiul biblic al ascultării femeii față de bărbatul său, perceput de către feminism, în mod despiritualizat, ca pe o oprimare a femeii de către valorile “societății patriarhale”? Cauza rupturii extrem de grave dintre generații nu este oare scoaterea copilului de sub autoritatea firească a părinților săi și educarea lui de către stradă, printr-o forțare a interpretării drepturilor copilului? Cauza avorturilor nu este oare interpretarea imorală și chiar ilegală⁵⁹ a dreptului persoanei de a dispune de propriul trup în sensul dreptului de a decide viața sau

58. Contrar opiniilor feministe, Biserica este cea care a stabilit pentru prima dată egalitatea de șansă la mântuire dintre bărbat și femeie. Principiul a fost enunțat pentru prima dată de către Sfântul Apostol Pavel și reprezintă o revoluție spirituală pentru familia de tip greco-roman, în care femeia era sclava bărbatului: “Căci, câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat. Nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus” (Gal. 3,27-28). Ascultarea femeii față de bărbat nu reprezintă o aservire a acesteia, așa cum pretinde feminismul, ci o transpunere în viața de familie a modelului de dragoste dintre Hristos și Biserica Sa: “Femeile să se supună bărbaților lor ca Domnului. Pentru că bărbatul este cap femeii, precum și Hristos este cap Bisericii, trupul Său, al cărui mântuitor și este. Ci precum Biserica se supune lui Hristos, așa și femeile bărbaților lor, întru totul” (Ef. 5,22-24).

59. Articolul 26, alin. 2) al Constituției României prevede ca limite ale dreptului de a dispune de propria persoană atingerea drepturilor și libertăților celorlalți. Cel mai important drept al omului este dreptul la viață (art. 22, alin. 1), pe care mama ucigașă i-l încalcă grosolan micuțului avortat, în baza unor abstracții medico-juridico-pseudoteologice referitoare la momentul în care omul devine... om.

moartea ființei umane zămislite în acel trup, corelată cu opiniile juridico-medicale de sorginte darwinistă referitoare la momentul evoluției în ființă umană a fetusului (bazate, ironic, pe părerile pseudoteologice ale lui Tomas d’Aquino referitoare la momentul creării sufletului)?

Cu înțelepciune, evitând greșeala condamnării drepturilor omului, pentru a nu se pune în situația de neconstituționalitate, în țări ca România, pseudosinodul din Creta ar fi trebuit să se limiteze la a trasa clar limitele teologice ale înțelegerii drepturilor omului, în loc să propună o sinteză între acestea și tradiția bisericească, împotriva cărora ele sunt în general folosite de către agenda politică a lumii contemporane, și să militeze pe lângă autoritățile politice pentru crearea unui cadru în care aceste drepturi să fie aplicate, fără a se face purtătoare ale unei agende politice anticreștine.

6. Care este poziția pseudosinodului din Creta față de ecologie?

Un alt aspect interesant al acestui document este profesiunea de credință a membrilor pseudosinodului din Creta față de propaganda ecologistă contemporană. Ignorând faptul că ecologia este un instrument de descreștinare aparținând religiei New-Age, care urmărește instaurarea la nivel planetar a unui cult păgân al Pământului-Mamă, aceștia au dat glas îngrijorării față de “criza ecologică actuală”, “schimbări climaterice”, “încălzire globală”, fără să își pună problema, pe care și-o pun suficienți oameni responsabili din diverse alte

ramuri de activitate, dacă acestea sunt realități sau instrumente de propagandă, menite a facilita instaurarea noii mentalități, total anticreștine, a Noii Ere.

Consecință a angajamentului teologic ecologist, sinodali din Creta au instituit o sărbătoare a mediului înconjurător, în prima zi a anului bisericesc, 1 septembrie. Această sărbătoare o țin împreună cu romano-catolicii, într-o simbioză religioasă între ecumenism și ecologie, ambele instrumente ale Noii Ordini Mondiale și ale religiei sale, New Age.

Preocuparea pentru creația lui Dumnezeu este constantă în Biserica Ortodoxă și ea se exprimă în forme liturgice mult mai consistente decât lozincile newagiste ale crizei ecologice și ale schimbărilor climatice. Biserica Ortodoxă are sărbători speciale dedicate curățirii și înnoirii creației (sfințirea apelor la Bobotează, la Izvorul Tămăduirii), are o teologie a creației foarte bine documentată și ancorată în revelație, în mijlocul căreia este ideea că Dumnezeu l-a făcut pe om rege al creației și administrator al acesteia și, în această calitate, omul are obligația de a o conduce în consonanță cu principiile creștine. Întărirea acestei conștiințe este cel mai sigur mod de a participa la soluționarea problemelor legate de mediul înconjurător al societății.

7. *Condamnă pseudosinodul din Creta naționalismul?*

Precaritatea analizării de către sinodali a textului *Misiunea Bisericii Ortodoxe în lumea contemporană* se

vădește și în ultimul alineat al paragrafului D din document, unde se spune: "Biserica Ortodoxă condamnă, de asemenea, războaiele provocate de naționalism, precum și pe cele care provoacă epurări etnice, schimbări ale granițelor și ocuparea de teritorii". Din text se vede clar că "războaiele provocate de naționalism" sunt altceva decât cele "care provoacă epurări etnice", adică războaiele provocate de extremismul șovin, revanșard, xenofob.

Despre ce războaie provocate de naționalism vorbește oare textul respectiv? Războaiele de apărare a patriei, binecuvântate de Biserică, sunt provocate de obicei de nevoia de supraviețuire a națiunii. Să condamne oare Biserica războaie de genul celor purtate de popoarele ortodoxe balcanice contra cotropirii otomane, revoluția de eliberare a grecilor, Războiul de Independență a României, Războiul de întregire națională din 1917-1919 etc.?

Războaiele de opresiune sunt provocate de extremismul xenofob, revanșard, nicidecum de naționalism. În spațiul ortodox există o distincție foarte bine articulată între naționalism și extremismul cu motivare pseudonaționalistă. Naționalismul, în concepția ortodoxă, este o formă de ipostaziere a idealului creștin în mijlocul unui popor, pe care acesta îl dezvoltă în funcție de propriile calități. Naționalismul sănătos nu predică ura față de aproapele sau față de alte popoare, ci dragostea față de acestea, realizată prin înțelegerea propriei identități naționale. Naționalismul despiritualizat poate cădea în extremism șovin, dar se vede clar că aici e vorba despre două concepte distincte.

Biserica a știut întotdeauna să cultive dragostea față de propria națiune și de aspirațiile creștine ale acesteia în orizontul sobornicității sale, al universalității sale, în care “nu mai e nici iudeu, nici elin (Gal. 3,28)”, descurajând orice formă de extremism naționalist, atât la nivel social, cât și la nivel eclesial. În acest sens, în 1872, un sinod al Patriarhilor răsăriteni a condamnat etnofiletismul (extremismul etnic, manifestat în spațiul bisericesc, care pune în umbră caracterul sobornicesc, universal al Bisericii lui Hristos) ca erezie, deoarece granițele naționale nu pot îngradi universalitatea mesajului mântuirii adus de Hristos.

Formularea din documentul sinodal din Creta pare un tribut direct adus mentalității Noii Ordini Mondiale, care urmărește printre altele discreditarea ideii naționale și a naționalismului, în favoarea internaționalismului globalist.

8. *S-a admis căsătoria între persoanele de același sex?*

Nimeni nu a afirmat că pseudosinodul din Creta ar fi aprobat căsătoria între persoane de același sex, însă paragraful II.6 al textului *Sfânta Taină a Cununii și impedimentele acesteia* afirmă că “la aplicarea tradiției bisericești cu privire la impedimentele la căsătorie, practica bisericească trebuie să țină cont, în egală măsură, de prescripțiile legislației civile cu privire la acest subiect, fără să depășească limitele iconomiei bisericești”⁶⁰.

60. <http://basilica.ro/sfanta-taina-a-cununii-si-impedimentele-la->

Apartenența la același sex se constituie încă într-un impediment de ordin civil în calea căsătoriilor homosexuale. În momentul în care statul va decide că apartenența la același sex nu se mai constituie într-un impediment civil la căsătorie, *Biserica s-a angajat să țină seama, în egală măsură, de prescripțiile legislației civile cu privire la acest subiect*. Cum iconomia bisericească pare a fi un concept din ce în ce mai elastic pentru sinodalii crețani, și în documentul *Misiunea Bisericii Ortodoxe în lumea contemporană* Biserica s-a angajat în lupta contra discriminării de orice natură, este greu de spus dacă cei ce au adoptat acest document se vor putea opune impunerii căsătoriilor de același sex cu cel puțin atâta eficiență cu cât încearcă să o facă în zilele noastre.

9. *Căsătoriile mixte sunt o noutate introdusă de către pseudosinodul din Creta?*

Nu. Ele reprezintă o practică necanonică de mult timp, însă pseudosinodul din Creta era chemat să reinstituie forța juridică a canonului 72 Quinisext. În loc să facă acest lucru, a confirmat această excepție de la regulă, argumentând că astfel de dispense există în istoria bisericească. În broșura de popularizare a pseudosinodului din Creta, Patriarhia prezentă ca argumentare o consemnare din *Nomocanonul Sfântului Fotie*, în care se spune că "Biserica este pusă în fața unor astfel de căsătorii mixte, recunoscute de către stat"⁶¹, nu că

aceasta-document-oficial/.

61. *Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta, întrebări și răspunsuri*,

Biserica ar accepta ca doctrină posibilitatea unor astfel de însoțiri. Este invocat și un regulament românesc din secolul al XIX-lea, al clerului ortodox român în raporturile lor cu credincioșii eterodocși. Regulamentul nu are nicio relevanță în materie, deoarece consemnează o practică necanonică perpetuată în Biserică în lipsa unei decizii ferme la nivel panortodox.

10. *Ajută căsătoria mixtă la mântuirea credinciosului?*

Nu. Una dintre argumentările sinodului este că “posibilitatea aplicării iconomiei bisericești cu privire la impedimente trebuie reglementată de fiecare sfânt sinod al fiecărei Biserici Ortodoxe Autocefale... astfel încât să servească la mântuirea omului”. Se mai spune de către apărătorii sinodului că “primind binecuvântarea Bisericii pentru Taina Cununiei, persoana creștin ortodoxă evită conviețuirea în desfrâu și uitarea de Hristos și, astfel, poate participa la celelalte Taine Sfințe, nefiind oprită de la Sfânta Taină a Euharistiei, din cauza păcatului desfrânării”⁶².

Ceea ce nu ne spun apărătorii pseudosinodului din Creta și ai căsătoriilor mixte este cum se poate oficia o Sfântă Taină a Bisericii unei persoane care nu este membră a Bisericii noastre. În realitate, printr-o căsătorie mixtă, contractată împotriva prevederii canonice a canonului 72 Quinisext, se creează doar iluzia unei conviețuiri binecuvântate de Dumnezeu prin Sfânta

Basilica, București, 2017, p. 25.

62. *Ibidem*, p. 27.

Taină a Căsătoriei, cei doi trăind în continuare în desfrânare și punându-și în continuare în pericol mântuirea, într-un pericol cu atât mai mare cu cât sunt păcăliți de către autoritățile eclesiale că viața lor este binecuvântată de Dumnezeu.

11. *Care sunt efectele lăsării binecuvântării cununiei mixte la nivelul sinoadelor locale?*

Prin această decizie se înfrânge practica unitară a Bisericii în materia căsătoriei, creându-se posibilitatea ca o căsătorie mixtă contractată într-o anumită Biserică locală să nu fie recunoscută în alta, ceea ce dăunează profund unității liturgice și canonice bisericesti, pe care pseudosinodul din Creta pretinde că a slujit-o ca scop primordial.

12. *Care sunt efectele lăsării aplicării iconomiei în privința postului la latitudinea episcopilor Bisericilor locale?*

Ca și în privința cununiei, aplicarea iconomiei cu privire la post s-a lăsat la nivelul deciziilor episcopilor Bisericilor locale, ceea ce iarăși introduce o ruptură la nivelul practicii unitare a Bisericii în această privință, creând posibilitatea ca în anumite părți ale Ortodoxiei să existe o laxitate mai mare în această privință.

Un element interesant este prevederea din art. 7 al textului *Importanța postului și respectarea lui astăzi*, referitoare la implementarea iconomiei cu privire

la posturi în funcție de “vitregia vremurilor”. Această expresie poate fi interpretată adesea în sensul în care în lumea “vitregă” în care trăim acum nu se mai cuvine să ținem posturi atât de aspre ca în trecut, deoarece vremurile și mentalitățile s-au schimbat. Este un repertoriu pe care îl atacă toți adepții ecumenismului din clerul ortodox contemporan.

13. *S-au afirmat unitatea și unicitatea Bisericii la pseudosinodul din Creta?*

În mod paradoxal, niciuna dintre acestea nu a fost afirmată în mod real. Este adevărat că documentul despre relațiile cu lumea creștină prevede afirmarea faptului că Biserica Ortodoxă este una, sfântă, sobornicească și apostolească, însă într-un context ecumenist mai larg al documentului, ceea ce face ca ea să fie inefficientă.

Membrii CMB participanți la Adunarea Generală de la Porto Alegre au adoptat o declarație în care afirmă: “Mărturisim una, sfânta, soborniceasca și apostoleasca Biserică așa cum este exprimată în Crezul Niceo-Constantinopolitan (381)”⁶³. După aceea, documentul explică faptul că Biserica este una, dar “este chemată să își exprime *unitatea într-o bogată diversitate*”, este apostolică, pentru că există o singură învățătură apostolică, dar “pot exista în mod legitim diferite formulări ale

63. <https://oikoumene.org/en/resources/documents/assembly/2006-porto-alegre/1-statements-documents-adopted/christian-unity-and-mesage-to-the-churches/called-to-be-the-one-church-as-adopted>.

creinței Bisericii", este sfântă, pentru că Dumnezeu a creat "un templu sfânt" al tuturor celor ce trăiesc, în diversitate, evanghelia Lui. Despre sobornicitatea Bisericii, documentul spune: "Taina [sobornicității] este exprimată în fiecare comunitate de credincioși botezați, în care credința apostolică este mărturisită și trăită, evanghelia este propovăduită și sunt săvârșite sfintele taine. Fiecare biserică este Biserica Catolică și nu doar o parte a acesteia. Fiecare biserică este Biserica Catolică, dar nu în întregime a acesteia. Fiecare biserică își împlinește catolicitatea când se află în comuniune cu alte biserici. Afirmăm că catolicitatea Bisericii este exprimată cel mai vizibil în intercomuniune și o slujire recunoscută și reconciliată".

Din textul de mai sus, vedem că, din perspectivă ecumenistă, afirmarea faptului că Ortodoxia este Biserica una, sfântă, sobornicească și apostolească nu ridică niciun semn de întrebare, de vreme ce documentul de la Porto Alegre arată că toate membrele CMB pot avea fără probleme această pretenție, pentru că toate sunt "una, sfântă, sobornicească și apostolească biserică", însă în mod nedeplin, iar deplinătatea o dă doar comuniunea lor sub umbrela ecumenistă.

Ortodoxia poate și trebuie afirmată ca una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică în afara contextului ecumenist, sau mai bine zis deasupra acestui context, în care participarea la CMB relativizează și lipsește astfel de mesaj de orice relevanță.

Este de neînțeles de ce sinodaliile din Creta prezintă această afirmare ca pe un succes atât de mare, dat fiind

că, pe de o parte, au făcut-o într-un sinod ortodox, nu în Conciliul Vatican II sau la Adunarea Generală a CMB de la Busan, iar pe de altă parte, credincioșii ortodocși mărturisesc în fiecare zi acest lucru din 381 d.Hr. încoace.

14. *Ce înseamnă sintagma “unitatea tuturor creștinilor”?*

Broșura de popularizare a pseudosinodului din Creta, editată de Patriarhia Română, prezintă ca pe o mare victorie a Ortodoxiei înlocuirea expresiei “unitatea pierdută a creștinilor”, așa cum apărea în textul pre-sinodal, cu cea de “unitatea tuturor creștinilor”⁶⁴. Textul patriarhal propune această explicație ca pe o motivare a participării Bisericii Ortodoxe la ecumenism, pentru a-i convinge pe ceilalți membri să se unească pe baza “creдинței și tradiției Bisericii primare a celor șapte Sinoade Ecumenice”.

Sintagma “unitatea tuturor creștinilor” este deficitară pentru că îi recunoaște drept creștini pe toți cei ce s-au lepădat de adevărul de credință al Bisericii Ortodoxe. Apoi, credința și tradiția primară a celor Șapte Sinoade sunt invocate și de textele ecumeniste ca bază a refacerii unității tuturor creștinilor, însă fiecare membru al CMB are propria interpretare a ce înseamnă credința și tradiția Bisericii primare, acest lucru fiind considerat o unitate în diversitate acceptabilă și chiar dorită în CMB.

Credința și tradiția Bisericii primare sunt păstrate

64. *Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta, întrebări și răspunsuri*, Basilio, București, 2017, pp. 31-32.

numai în cadrul Bisericii Ortodoxe și în această formă trebuie acceptate și trăite de către cei ce vor să se afle în unitate cu Biserica adevărată a lui Hristos, iar baza de discuție nu se poate reduce doar la cele șapte sinoade din primul mileniu, fără a le include și pe cele care au condamnat explicit catolicismul și protestantismul.

Chiar dacă nu se folosește expresia "unitatea pierdută a creștinilor", ce altceva înseamnă celelalte sintagme folosite: "refacerea unității creștine", "restaurarea unității cu ceilalți creștini", "restabilirea finală a unității"?

15. *Ce realizează Biserica Ortodoxă prin participarea la dialogurile interconfesionale?*

Nimic. Patriarhia Română propune credincioșilor ortodocși un răspuns elaborat, din care rezultă că prin aceste dialoguri Biserica Ortodoxă pe de o parte mărturisește "dreapta credință și modul de înțelegere apostolic și patristic al Bisericii", pe de altă parte, contribuie la buna înțelegere între confesiuni, într-un spațiu comun de conviețuire⁶⁵.

Declarația de la Porto Alegre sau cea de la Busan ne arată însă că, după un secol de mărturisire a dreptei credințe, rezultatul, la nivelul CMB, este nul. Vocea Bisericii Ortodoxe a fost considerată în această federație protestantă ca una oarecare dintre sute.

Ceea ce nu spune documentul patriarhal este că discuțiile la nivel ecumenist se poartă între liderii diverselor comunități, nu între misionarii ortodocși și poporul

65. *Ibidem*, p. 32.

aflat în erezie sau schismă, care are nevoie de cuvântul lui Dumnezeu. Adevăratul misionarism este, în spațiul occidental, în sarcina credincioșilor ortodocși care Îl mărturisesc pe Hristos mult mai eficient decât structurile administrative ale Bisericii și îi aduc pe occidentali la adevărata credință, pe care le-o oferă în maniera sa autentică, nu diluată cu concepțiile ecumeniste ale conducătorilor Bisericii.

Despre eficiența mărturisirii ortodoxe în cadrul ecumenist ne vorbește foarte frumos doctorul Alexandros Kalomiros: “Dar cum li se va spune occidentalilor că Biserica Ortodoxă este Biserica Unică și Adevărată, când ei o văd însoțindu-se cu «bisericile» false, ca fiind egală între egale? Nu vor crede ei, drept urmare, că Ortodoxia este asemenea celorlalte – relativă și parțială? Sau este rezonabil să sperăm că aceste concilii ale unor fanatici purtători de beretă și ale unor preoți îmbrăcați în rasă vor fi vreodată în stare să recunoască adevărul? Ei nu fac decât să-i fleteze pe ortodocși, pentru a-i atrage de partea lor. Dacă ar avea o nostalgie autentică de a cunoaște Ortodoxia, nu ar avea nevoie de consilii și de conferințe: s-ar îndrepta direct spre izvoarele acesteia, spre Părinții și Sfinții ei”⁶⁶.

16. *La ce ajută evaluarea dialogurilor interconfesionale?*

La nimic. În 1998, s-a făcut o evaluare a dialogului ecumenist de până atunci, s-a tras concluzia că este foarte neproductiv pentru ortodocși, s-a tras o perioadă până la care să se rezolve problemele, după care

66. Alexandros Kalomiros, *op. cit.*, p. 14.

dialogul a continuat până în zilele noastre, în ciuda faptului că între timp nu s-a întâmplat nimic semnificativ.

Documentul despre relația cu lumea creștină vorbește despre un impas în care se află mișcarea ecumenistă, după care se manifestă angajamentul de a se lucra și mai intens pe linia cooperării ecumeniste.

17. *A fost proclamat ecumenismul ca dogmă de credință?*

Caracterul eretic al pseudosinodului din Creta este dat de faptul că a promovat ca singură politică misionară a Bisericii Ortodoxe față de ereziile și schismele din afara sa și ca viziune proprie despre Biserică ecumenismul, care este în sine o erezie eclesiologică, ce afirmă că unitatea creștinilor se poate realiza prin aducerea laolaltă a Bisericii Ortodoxe cu toate mișcările eretice și schismatice de inspirație creștină, fără nicio preocupare față de adevărul ortodox de credință pe care trebuie să se construiască orice încercare de readucere a ereticilor în sânul Bisericii.

Idea că Biserica Ortodoxă îi va convinge pe protestanți și romano-catolici să se lepede de ereziile lor și să devină ortodocși este o himeră. Consiliul Mondial al Bisericilor nu a fost creat pentru a-i face pe protestanți și catolici să revină la Ortodoxie, ci pentru a crea o unire sincretistă a tuturor creștinilor într-o organizație pancreștină în care adevărul de credință să fie relativizat prin minimalism dogmatic și unitate în diversitate. Această construcție este o fază premer-

gătoare unirii tuturor religiilor lumii într-o organizație religioasă planetară, al cărei scop este instaurarea lui antihrist.

Din această perspectivă, este falsă afirmația potrivit căreia dialogul cu ceilalți creștini nu poate fi considerat o atitudine eretică, întrucât dialogul nu este dogmă de credință. Acest dialog cu ereticii a determinat acceptarea unor idei eclesiologice eretice și transpunerea lor în documentele oficiale ale Bisericii Ortodoxe.

Mulți sfinți ai secolului XX: Sfântul Iustin Popovici, Sfântul Nicolae Velimirovici, Sfântul Ignatie Brancianinov, Sfântul Serafim Sobolev, Sfântul Paisie Aghioritul, Sfântul Ioan Iacov de la Neamț, mari părinți duhovnici români: părintele Iustin Pârveu, părintele Ilie Cleopa, părintele Arsenie Papacioc, mari teologi ai secolului XX: părintele Dumitru Stăniloae, părintele Seraphim Rose și mulți alții, care, împreună, alcătuiesc un adevărat *consensus Patrum* al secolului XX, contemporan acestei erezii, *au afirmat la unison că ecumenismul este erezie eclesiologică și chiar erezie a tuturor ereziilor*. S-a afirmat și s-a și demonstrat în nenumărate rânduri că, deși nu a proclamat dogme noi, pseudosinodul din Creta a adus atingere unor dogme mai vechi, prin acceptarea unor idei eclesiologice ecumeniste referitoare la “unitatea Bisericii” sau “refacerea unității creștinilor”. Vorbind despre eclesiologia adoptată la adunarea ecumenistă de la Busan, din 2013, cinci episcopi greci au denumit-o chiar *dogmă*: “a fost formulată *dogma protestantă* despre unitatea eclesiologică nevăzută a Bisericii”⁶⁷.

67. Vezi infra, <https://graiulortodox.wordpress.com/tag/declaratiade-unitate-new-delhi/>.

Afirmația că niciun sinod ortodox canonic nu a declarat vreodată ecumenismul ca “panerezie” este combătută de anatema dată ecumenismului în 1983 de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse din afara Rusiei (care din 2007 a revenit în componența Bisericii Ruse, neanulând acea anatemă), în care acesta a fost numit “erezie”. Se poate oare afirma că, deși a dat titani ai teologiei ortodoxe a secolului XX, precum arhiepiscopul Averchie Taușev, mitropolitul sfânt Ioan Maximovici⁶⁸, părintele Seraphim Rose sau mitropolitul Filaret și s-a recunoscut mereu parte a Bisericii Ortodoxe istorice rusești, ROCOR nu avea un sinod canonic în momentul în care a condamnat ecumenismul și că era în afara Ortodoxiei la acel moment?

Biserica Ortodoxă Georgiană a ieșit din CMB, în 1997, la presiunea unor centre monahale puternice din acea țară, care au denunțat ecumenismul ca erezie și “erezie a ereziilor”⁶⁹. În anul 1972, patriarhul Alexandriei Nicolae al VI-lea a numit ecumenismul “erezie și panerezie”⁷⁰, considerându-l “îndreptat împotriva Ortodoxiei”. Imediat după pseudosinodul din Creta, mitropolitul Ieremia de Gortina, membru al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe a Greciei, a declarat că “noi, ca Biserică a Gortinei și Megalopolisului, episcop, cler și popor al lui Dumnezeu,

68. Recunoscut ca unul dintre cei mai mari sfinți ai secolului XX chiar și de siteul mitropolitan Doxologia: <http://doxologia.ro/sfantul-ierarh-ioan-maximovici>.

69. <http://orthodoxinfo.com/ecumenism/georgia.aspx>.

70. <http://apologeticum.ro/2012/05/un-patriarh-ortodox-condamna-ecumenismul-un-sinod-ortodox-a-dat-anatemei-pe-ecumenisti/>

condamnăm oficial ecumenismul ca panerezie”⁷¹. În Duminica Ortodoxiei din 2012, Mitropolitul Serafim al Pireului a rostit anatema asupra panereziei ecumeniste: “*Celor care predică și învață panerezia ecumenist intercreștină și interreligioasă, anatema!*”⁷² (s.n.).

18. *Au fost acceptate ereziile și schismele ca “biserici”?*

Da. Argumentarea că s-a acceptat termenul “biserică” în alte înțelesuri și uzanțe “din perspectivă juridică, istorică, socială, culturală, altul decât înțelesul ontologic și teologic”⁷³ este lipsită de substanță și insidioasă, deoarece *documentul despre relațiile ortodoxe cu lumea creștină nu este nici juridic, nici sociologic, nici istoric și nici măcar cultural, ci unul referitor la realități ontologice și teologice legate de Biserică.*

Nimeni nu i-a cerut Bisericii Ortodoxe să stabilească prin textul sinodal un raport juridic sau o analiză istorică, o cercetare sociologică sau o operă culturală referitoare la celelalte “biserici și confesiuni”, ci să *definească corect din punct de vedere ecleziologic și canonic relații ontologice și teologice față de celelalte comunități care se revendică a fi creștine.* Legile statului, care reglementează relațiile dintre culte pot avea pretenția că recunosc juridic o persoană juridică care se numește cum dorește,

71. <http://prieteniiisfantuluiefrem.ro/2016/10/08/mitropolitul-iere-mia-de-gortina-anatematizeaza-panerezia-ecumenismului-semnata-de-tradatorii-ortodoxiei-participanti-la-adunarea-din-creta/>.

72. <http://aparatorul.md/spicuiuri-dintre-anatemele-rostite-in-mitropolia-pireului-rostirea-anatemelor-in-duminica-ortodoxiei/>.

73. *Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta, întrebări și răspunsuri*, Basilica, București, 2017, p. 37.

în condițiile legii, iar pentru a face acest lucru statul nu are nevoie de recunoașterea din partea Bisericii Ortodoxe a “denumirii istorice a unor biserici și confesiuni”.

În înțelegerea acestui aspect, trebuie ținută seama de două aspecte fundamentale, legate de raportul dintre documentul presinodal și forma aprobată. Documentul presinodal conținea formula “recunosc existența istorică a altor biserici și confesiuni creștine”, care arată clar despre ce era vorba și la ce fel de recunoaștere se făcea referire. În plus, documentul adoptat adaugă o premisă din *Declarația de la Toronto* pentru a justifica această recunoaștere a denumirii istorice. Prevederea respectivă, “din includerea în consiliu, nu rezultă că fiecare biserică este obligată să vadă celelalte biserici ca biserici în adevăratul și deplinul sens al cuvântului”, ne indică faptul că este vorba despre o recunoaștere a calității teologice și chiar ontologice de “biserică”, chiar dacă, în duhul *Declarației de la Toronto*, și al Conciliului II Vatican, din care este inspirată, premisa respectivă permite diferite niveluri de bisericitate ale celorlalte membre ale CMB.

Un element extrem de interesant este formula “biserici și confesiuni”, în condițiile în care aproape toate membrele CMB⁷⁴ au în “denumirea istorică” termenul “biserică”, niciuna neavând termenul istoric “confesiune”. Cui recunoaște Biserica Ortodoxă “denumirea istorică de confesiune creștină”, de vreme ce nu există nicio comunitate cu astfel de nume?

În realitate, expresia “biserici și confesiuni” este o

74. <https://oikoumene.org/en/member-churches>.

evaluare din perspectivă eclesiologică ortodoxă a diferitelor comunități creștine, făcută în duhul Conciliului II Vatican și al *Declarației de la Toronto*, prin care se apreciază că există în lumea occidentală comunități care se pot numi “biserici” și comunități care se pot numi “confesiuni”. Această evaluare se vedește și din art. 4 al documentului, în care se spune, în același duh, că Biserica Ortodoxă “a cultivat întotdeauna dialogul cu cei care s-au separat de ea, *cu cei de aproape și cu cei de departe*”. Evident, cei de aproape și cei de departe nu sunt catalogați printr-o raportare spațială, ci eclesiologică.

19. *Există o tradiție ortodoxă a numirii ereticilor “biserică”?*

Nicidecum. Apărătorii ecumenismului și ai pseudosinodului din Creta încearcă să acrediteze ideea că pseudosinodul din Creta nu a inovat folosirea termenului “biserică” pentrueretici, ci că el a mai fost folosit în istorie. În sprijinul acestei afirmații aduc câteva situații în care s-ar fi folosit în decursul timpului termenul “biserică” pentru a-i defini pe eretici, ignorând faptul că există un noian de dovezi contrare, care arată că ereticii nu pot fi numiți “biserică”.

Încercând să demonstreze că există o tradiție a numirii ereticilor “biserică”, apărătorii ecumenismului argumentează de obicei, fără să își dea seama, în favoarea acordării unui statut eclesial ereticilor, chiar dacă spun că nu se referă decât la denumirea istorică propriu-zisă.

O explicație a acestei duplicități o face chiar mitropolitul Ierotheos Vlachos de Nafpaktos, pe care ecumeniștii români îl citează intens în favoarea lor, mai ales pentru textele elogioase la adresa membrilor Sfântului Sinod care au participat în Creta. Mitropolitul grec afirmă: “consider că a avut loc o «inducere în eroare» a membrilor pseudosinodului din Creta de către cei ce au afirmat că în perioada celui de-al doilea mileniu ortodoxiei caracterizau grupările eretice drept «Biserici», fără să se facă referire la subiect în ansamblul lui”⁷⁵.

Din argumentarea IPS Ierotheos rezultă:

1. Teologii ortodocși au început să folosească termenul “biserică” pentru eretici în principal în secolul XX, după Enciclica Patriarhiei Ecumenice din 1920, care a pus bazele cooperării ecumeniste a ortodocșilor⁷⁶.
2. Utilizarea de către Marcu Eugenicul a termenilor elogioși la adresa latinilor nu este decât un limbaj politic și amabil față de cineva cu care urma să se poarte niște discuții teologice, din care spera să obțină o reunificare a Răsăritului cu Apusul pe baza acceptării de către cei din urmă a adevărului de credință. În plus, scrisoarea a fost alcătuită sub influența unui cardinal latin. Altfel, din actele sinodului rezultă că Sfântul Marcu Eugenicul îi consideră nu doar schismatici, ci și eretici pe latini.

75. <https://paltin-petruvoda.ro/mitropolitul-ierotheos-vlachos-studiu-teologic-despre-sinodul-din-creta-si-despre-biserica-greciei-la-sfantul-si-marele-sinod-din-creta-studiu-integral/>.

76. <http://lumea-ortodoxa.ro/enciclica-patriarhala-si-sinodala-patriarhiei-ecumenice-din-1920/>.

3. Textul sinodului de la 1484 din slujba de primire la Ortodoxie a ereticilor latini face referire la “adunările latinilor din Bisericile acestora, dar și de adunările celor de cuget latin”. Mitropolitul Ierotheos consideră că în acest pasaj este vorba despre denumirea dată clădirilor în care se adună ereticii, “adunările din clădirile bisericilor”, nicidecum despre acordarea unui caracter eclesial ereziei apusene latine. În cărțile de cult din limba română de până la ediția din 2015, această slujbă folosea termenul “adunare” pentru a traduce cuvântul *ecclesia* („biserică”), atunci când era vorba despre adunările eretice, de unde rezultă că în conștiința ortodoxă românească distincția a fost până de curând foarte clară.
4. Utilizarea expresiei “Bisericile Apusului” de către Enciclica Patriarhilor Răsăriteni din 1848 trebuie înțeleasă în contextul în care se vorbește în acel document despre Tronurile din Apus care sunt vacante de secole, din cauza apostaziei întâistătătorilor lor, cărora nu li se recunoaște preoția. Cu alte cuvinte, referirea nu este eclesiologică, de recunoaștere a acelor ca “biserici”, ci are în vedere evocarea epocii în care acele Biserici apusene erau ortodoxe și în comuniune cu Ortodoxia.

Pentru a înțelege distincția dintre aceste ocurențe din trecut a termenului “biserică” asociat ereticilor în mod întâmplător și acceptarea “denumirii istorice” din partea pseudosinodului din Creta, trebuie să ținem seama de argumentul din Tomosul Sinodal al Sinodului al IX-lea

Ecumenic din 1351, în care Sfântul Grigore Palama scrie: “una este polemica pentru buna credință și alta mărturisirea credinței”. Una este a folosi acești termeni ca forme amabile de exprimare și cu totul altceva mărturisirea credinței, care trebuie să fie succintă și precisă dogmatic.

Aplicate la documentul pseudosinodului din Creta, aceste cuvinte arată că *una este să folosești întâmplător cuvântul “biserică” în conexiune cu ereticii și cu totul altceva este să recunoști oficial, la cel mai înalt nivel panortodox, “denumirea istorică de biserici”, pe care ereticii și-au dat-o în decursul istoriei.*

20. *Există Sfinți Părinți care refuză acordarea denumirii de “biserică” ereticilor?*

Da. În afară de cele câteva cazuri explicate mai sus, despre care am văzut că sunt interpretate forțat în sensul în care ar statornici o tradiție ortodoxă a acceptării ereticilor ca “biserici”, Sfinții Părinți se opun categoric acordării acestui termen ereticilor și schismaticilor.

Din noianul de mărturii reținem câteva esențiale:

1. Sfântul Chiril al Ierusalimului, în Cateheza XVIII, spune: “Cuvântul «biserică» are multe sensuri... Cineva ar putea afirma că, propriu vorbind și adevărat, și adunarea celor răi, a ereticilor... este tot biserică; împotriva acestei afirmații Simbolul credinței te-a întărit și ți-a predat acest articol de credință: *Într-una sfântă, sobornicească și apostolească Biserică, ca să fugi de adunările lor spurcate și să rămâi*

pururea în sfânta, sobornicească Biserică în care ai fost renăscut. Când te duci într-un oraș, nu întreba numai: «Unde este casa Domnului?», pentru că și celelalte erezii ale necredincioșilor îndrăznesc să numească vizuinele lor case ale Domnului, nici nu întreba numai: «Unde este biserica?», ci: «Unde este biserica cea sobornicească?»⁷⁷ (s.n.). Din acest text vedem că termenul “biserică” nu poate fi folosit pentru a numi ereziile, chiar și atunci când îl folosim “propriu vorbind și adevărat”, adică în sensul său literal (din limba greacă) de “adunare”. Faptul că trebuie să întrebăm de “biserica sobornicească” (ortodoxă) înseamnă că termenul nu poate fi folosit nici măcar din eroare pentru erezii, pentru a nu induce în eroare pe cei nefamiliarizați cu doctrina creștină.

2. Sfântul Simeon Noul Teolog: “Biserică sobornicească (universală) este adunarea dreptslăvitorilor care mărturisesc credința ortodoxă⁷⁸; “adevărata Biserică este unirea într-o adunare a dreptslăvitorilor din toată lumea⁷⁹.”
3. Sfântul Ciprian de Cartagina: “Vrăjmașul... văzându-și idolii lăsați în părăsire și din pricina mulțimii imense de credincioși, sălașurile și templele sale goale a născocit o nouă înșelătorie, ca sub Însuși numele Lui să-i amăgească pe cei necugetați. A născocit ereziile și schismele, prin care să răstoarne credința, să corupă

77. Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Cateheze*, EIBMBOR, București, 2003, p. 335.

78. Sfântul Simeon Arhiepiscopul Tesalonicului, *Erminia dumnezeiescului simbol al credinței ortodoxe*, EIBMBOR, București, 2010, p. 93.

79. *Ibidem*.

adevăruul, să sfâșie unitatea. Pe cei pe care îi poate ține în orbirea drumului vechi, îi ademenește și îi înșală; rătăcindu-i pe un drum nou, răpește oameni chiar și din Biserică și, în timp ce acestora li se pare că s-au apropiat de lumină și au scăpat de noaptea lumii, fără știrea lor revarsă din nou întunericul asupra-le. Și cu toate că nu stăruie în Evanghelia lui Hristos și în legea Lui se numesc pe sine creștini și, umblând în întuneric, socotesc că au lumina”⁸⁰.

4. Canonul sinodului de la Cartagina, ținut în timpul Sfântului Ciprian, în 256: “Dar la eretici, unde nu este biserică, este cu neputință a primi iertarea păcatelor. Și, prin urmare, apărătorii ereticilor sunt datori sau să schimbe întrebarea, sau să apere adevărul, dacă nu cumva să le atribuie și biserică aceloră despre care spun că au botez”⁸¹.

21. *De ce afirmăm că Biserica Ortodoxă este unica Biserică a lui Hristos?*

Pentru că ea a păstrat învățătura creștină nealterată, așa cum a transmis-o Mântuitorul Hristos Sfinților Apostoli, iar aceștia, prin intermediul Bisericii au transmis-o până în zilele noastre. Biserica Ortodoxă se numește „ortodoxă” tocmai pentru că păstrează dreapta credință, singura mântuitoare.

80. Sfântul Ciprian al Cartaginei, *Despre unitatea Bisericii*, EIMBOR, București, 2013, pp. 45-47.

81. Arhid. prof. dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, f.e., Sibiu, 2005, p. 200.

22. *De ce nu poate fi numit romano-catolicismul Biserică?*

Spațiul acoperit de ceea ce se numește astăzi “Biserica Romano-Catolică” a fost în cea mai mare parte a primului mileniu un spațiu ortodox, în care credința era la fel de curată și mântuitoare ca în Răsărit.

Începând din 1054, când s-a produs Marea Schismă, prin care Apusul deja eretic a fost scos din comuniunea cu Răsăritul ortodox, spațiul apusean s-a numit “romano-catolic” și a cunoscut diferite căderi dogmatice, care l-au îndepărtat de dreapta credință și de mântuire.

Cele mai grave erori dogmatice ale apusului latin au fost: ideea că Duhul Sfânt purcede de la Tatăl și de la Fiul; conceptul despre purgatoriu; ca loc intermediar între rai și iad, imaculata concepție, adică ideea că Fecioara Maria s-a născut fără păcatul strămoșesc; concepția despre natura creată a harului; infailibilitatea papală, adică ideea că papa nu poate greși în materie dogmatică; primatul papal, ideea că papa este înlocuitorul lui Hristos pe pământ. Primatul papal l-a determinat pe sfântul Iustin Popovici să afirme că în istorie sunt trei căderi: a lui Adam, a lui Iuda și a papei de la Roma⁸².

Ruperea de Biserica Ortodoxă și de adevărul de credință a făcut ca tainele latinilor să fie invalide, ca ale oricăroreretici, mai ales prin prisma concepției lor despre har. Același lucru este valabil și pentru greco-catolici, care sunt o grupare desprinsă din Biserica Ortodoxă și unită cu Roma, păstrând ritualul oriental, dar cuprin-

82. Sfântul Iustin Popovici, *op. cit.*, p. 177.

zând în mărturisirea lor ereziile dogmatice ale romano-catolicismului.

23. *De ce nu putem numi protestantismul Biserică?*

Protestanții reprezintă o mișcare de opoziție față de romano-catolicism. În dorința de a curăți romano-catolicismul de ereziile sale, protestanții au distrus întreaga structură vizibilă a Bisericii, postulând existența unei Biserici nevăzute.

Protestantismul este un produs al romano-catolicismului, fiind cu atât mai îndepărtat de Ortodoxie decât acesta. Principalele învățături eretice ale protestanților sunt: negarea Sfintei Tradiții și idolatrizarea Sfintei Scripturi; negarea necesității faptelor bune în opera de mântuire; susținerea de către unii dintre ei a ideii de predestinare, adică de alegere de către Dumnezeu în mod arbitrar a cui se mântuiește și a cui se duce la iad; negarea și batjocorirea Sfintei Fecioare Maria, a Sfintei Cruci, a Sfințelor Icoane, a Sfințelor Moaște.

Pentru că protestantismul a desființat preoția sacramentală, lipsa tainelor trebuie apreciată și din perspectiva inexistenței unui săvârșitor și chiar a inexistenței unora dintre taine, pe care protestanții le-au desființat pur și simplu.

24. *De ce nu pot fi numiți monofiziții Biserică?*

Monofiziții (termenul înseamnă "o singură fire") s-au despărțit de Sfânta Biserică Ortodoxă în secolul al

V-lea, ca urmare a refuzului de a accepta deciziile sinodului al IV-lea ecumenic, de la Calcedon, care a stabilit definitiv doctrina despre Persoana divino-umană a Mântuitorului Iisus Hristos și despre unirea ipostatică a celor două firi, divină și umană, în Persoana Sa, în mod neamestecat, neschimbat, nedespărțit și neîmpărțit.

Ca urmare a acestei decizii, monofiziții consideră până în ziua de astăzi că Mântuitorul Hristos are o fire compusă din elemente divine și umane. Această erezie face însușirea de către om a roadelor mântuirii aduse de Hristos imposibilă și, prin urmare, împiedică mântuirea celor ce cred în ea.

25. *A aprobat pseudosinodul din Creta Declarația de la Toronto (1950)?*

Da. Prin citarea premiselor acestui document eretic, pe care le-a numit de o importanță capitală pentru participarea Bisericii Ortodoxe la CMB, pseudosinodul din Creta a transformat *Declarația de la Toronto în izvor de drept bisericesc ortodox*.

Declarația de la Toronto conține cinci premise despre “ce nu este CMB” și opt premise “pozitive” despre ce dorește să fie CMB. Textul citat în documentul sinodal combină trei premise “negative” și una “pozitivă” din *Declarație*, însă formularea “consideră *premisele eclesiologice*”, la plural, lasă să se înțeleagă că este vorba despre toate premisele eclesiologice enunțate în document, nu doar de cele două citate, pentru că, dacă era vorba despre cele două citate, s-ar fi pronunțat de exemplu:

“consideră următoarele premise eclesiologice ale *Declarației*... de o importanță capitală”, eventual, pentru înlăturarea confuziei, ar fi adăugat și “însă nu este de acord cu celelalte”, așa cum s-a procedat mai sus, unde, vorbindu-se despre Constituția CMB, se spune “respectarea *articolului* fundamental al Constituției CMB...”.

26. *Este Declarația de la Toronto un document eretic?*

Da. Premisele acestei *Declarații* prevăd în linii mari că *niciuna dintre Bisericile participante la dialogul CMB nu poate pretinde că este Biserica lui Hristos cea mărturisită în Crezuri*, ci doar că conține părți ale acesteia. Astfel, premisa IV.5 spune: “Bisericile membre ale Consiliului Mondial al Bisericilor recunosc în alte Biserici elemente ale adevăratei Biserici. Ele consideră că această recunoaștere reciprocă le obligă să se angajeze într-o discuție serioasă una cu cealaltă, în speranța că aceste elemente ale adevărului vor conduce la recunoașterea adevărului deplin și la unitatea bazată pe adevărul deplin”⁸³.

Din această premisă reținem că reprezentanții Bisericilor Ortodoxe care sunt membre ale CMB:

1) recunosc elemente ale “adevăratei Biserici” (care, în sens ecumenist, nu este Biserica Ortodoxă) în celelalte membre ale CMB;

2) acceptă afirmația că adevărul de credință pe care Hristos i l-a lăsat spre păstrare cu sfințenie Bisericii Ortodoxe este doar un element al adevărului de credință al Bisericii, nicidecum deplinătatea adevărului de credință;

83. <https://oikoumene.org/en/resources/documents/central-committee/1950/toronto-statement>.

3) acceptă ideea că aceste elemente de adevăr vor conduce la stabilirea “adevărului deplin”, care în acest moment nu ar exista, în viziunea ecumeniștilor, nicăieri în Bisericile membre;

4) acceptă ideea unității Bisericilor membre, bazată pe acel “adevăr deplin”, rezultat din dialogurile bazate pe elementele de adevăr existente în Bisericile membre la ora actuală.

Mai mult, premisa IV.3 a *Declarației* admite că Biserica lui Hristos depășește granițele tuturor “Bisericilor” membre ale CMB, deci, pe cale de consecință, și a Bisericii Ortodoxe: “*Bisericile membre recunosc că apartenența la Biserica lui Hristos este mai cuprinzătoare decât apartenența la propriul trunchi eclesial*. Prin urmare, ele caută să inițieze un contact viu cu cei din afara rândurilor lor, care mărturisesc că Hristos este Domnul”⁸⁴ (s.n.). Documentul oferă și o explicație a acestei premise: “*Toate Bisericile creștine* [deci și Bisericile Ortodoxe participante la CMB – nota noastră], *inclusiv Biserica Romei, afirmă că nu există o identitate perfectă între apartenența la Biserica Universală și cea la propria Biserică*. Ele recunosc că există membri ai Bisericii *extra muros* [«în afara zidurilor Bisericii»], care aparțin *aliquo modo* [«în egală măsură»] Bisericii și chiar că există o *ecclesia extra ecclesiam* [«Biserică în afara Bisericii»]” (s.n.). Ideea de *ecclesia extra ecclesiam* contravine frontal principiului afirmat în tradiția

84. <https://oikoumene.org/en/resources/documents/central-committee/1950/toronto-statement>.

ortodoxă de către Sfântul Ciprian: *extra ecclesiam nulla salus* [“în afara Bisericii nu există mântuire”].

27. *Promovează pseudosinodul din Creta o “teologie a ramurilor”?*

Da. Simpla acceptare a premiselor *Declarației de la Toronto*, care se numește “Biserica, bisericile și Consiliul Mondial al Bisericilor”, demonstrează că pseudosinodul din Creta a promovat viziunea eclesiologică a ramurilor.

O aplicare a teoriei ramurilor este și acceptarea premisei potrivit căreia CMB nu se dorește a deveni o “superbiserică”. Nu mai târziu de anul 1961, cu prilejul aprobării *Declarației de la Toronto* de către Adunarea Generală a CMB de la New Delhi, într-un document numit *Raportul cu privire la unitate*, în articolul 49, se spune că “Suntem în stare cel puțin să spunem că Consiliul Mondial nu este ceva cu totul diferit de bisericile membre. *El reprezintă bisericile aflate în sinod continuu*”⁸⁵.

Cu alte cuvinte, CMB nu se constituie într-o “superbiserică”, ci în organul suprem deliberativ al “bisericii” de tip ecumenist, sinodul permanent al acesteia. Ideea este întărită de blasfemia de la sfârșitul paragrafului invocat, în care se spune: “Mulți creștini sunt acum conștienți de faptul că Consiliul este, într-o manieră nouă și fără precedent, un instrument al Duhului Sfânt, prin care se pune în practică voia lui Dumnezeu pentru întreaga Biserică și, prin Biserică, întregii lumi”.

85. <https://oikoumene.org/en/resources/documents/assembly/1961-new-delhi/new-delhi-statement-on-unity>.

Cum din perspectivă ortodoxă organul sinodal deliberativ al Bisericii este cel ce dă măsura catolicității (sobornicității) acesteia, prin acceptarea acestui punct de vedere ca promisiune că CMB nu va deveni superbiserică s-a acceptat ideea „sobornicității” CMB ca for conducător al “Bisericii lui Hristos”, așa cum o formulează declarația de la New Delhi. Dacă facem o analogie cu modul sinodal de conducere a Bisericii Ortodoxe universale, în care fiecare Biserică locală este un membru cu drepturi depline ce decurg din deplinătatea harului și ortodoxia credinței, putem spune că CMB conține toate membrele participante la acest “sinod continuu” ca “biserici depline”, aflate într-o stare deplină de har. Altminteri, cum ar putea participa împreună la acest “sinod prin care vorbește Duhul Sfânt”?

Ideea este dezvoltată și de declarația de la Porto Alegre, în care se arată că toate “bisericiile” membre ale CMB sunt “una, sfântă, sobornicească și apostolească”, dar nu în plenitudinea ei, care se obține doar prin comuniunea una cu alta.

Despre întreruperea pomenirii ierarhului eretic

1. *Ce este întreruperea pomenirii?*

Întreruperea pomenirii ierarhului eretic este o măsură canonică prin care clerul și mireni se îngrădesc de erezia pe care ierarhul o propovăduiește. Prin această măsură, clericii și mireni îi arată ierarhului că nu sunt de acord cu învățătura sa eretică și îl determină să revină la cugetarea ortodoxă.

2. *Ce este pomenirea ierarhului?*

Pomenirea ierarhului la slujbele ortodoxe este o practică liturgico-canonică, prin care preoții slujitori arată că sunt delegați ai ierarhului în parohia în care funcționează și că fac ascultare canonică față de ierarh, dar, cel mai important lucru, arată că *propovăduiesc învățătura de credință pe care o propovăduiește ierarhul*, după cum ne arată Sfântul Ghenadie Scholarios: *“părtășia duhovnicească a celor de un cuget și supunerea desăvârșită față de păstorii cei adevărați se arată prin pomenire”*⁸⁶ (s.n.). În cazul ierarhilor, *practica pomenirii mitropolitului sau a patriarhului superior ierarhic demonstrează unitatea de mărturisire ortodoxă și comuniunea euharistică*

86. Arhimandrit Vasilios Papadakis, *Străjerii Ortodoxiei. Luptele monahilor pentru apărarea Ortodoxiei*, ed. cit., p. 455.

existentă între ierarhi, ca structură de bază a unității Bisericii Ortodoxe.

3. *Este canonică întreruperea pomenirii ierarhului eretic?*

Da. Există două sfinte canoane care admit întreruperea pomenirii ierarhului: canonul 31 apostolic și canonul 15 I-II Constantinopol, și două abateri pentru care aceste canoane statuează că întreruperea pomenirii ierarhului este canonică: conform canonului 31 apostolic, se poate întrerupe pomenirea ierarhului pentru *abaterea de la dreapta credință și pentru abaterea de la comportarea cea după dreptate*. Întreruperea pomenirii ierarhului pentru orice alt motiv decât cele două menționate mai sus este schismă și se pedepsește prin caterisirea clerului sau ierarhului care întrerupe pomenirea și prin afurisirea mirenilor care îl urmează în această decizie.

4. *Care sunt condițiile în care preotul poate întreruperea pomenirii ierarhului pentru erezie?*

Canonul 15 I-II stipulează condițiile pe care trebuie să le îndeplinească preotul pentru a putea întrerupe pomenirea ierarhului pentru erezia acestuia. Pentru ca preotul să poată întrerupe pomenirea ierarhului, acesta din urmă trebuie să mărturisească public o învățătură eretică osândită de Sfintele Sinoade sau de către Sfinții Părinți.

5. *Expresia “eres osândit de către sinoadele ecumenice sau de Părinți” se referă doar la ereziile deja condamnate de sinoade sau și la cele necondamnate încă?*

Apărătorii pseudosinodului din Creta au impus interpretarea potrivit căreia întreruperea pomenirii ierarhului se poate face doar pentru participarea sa la erezii deja condamnate de către sinoadele ecumenice sau de către Sfinții Părinți. Această interpretare le facilitează pedepsirea preoților care întrerup pomenirea, motivând că erezia ecumenismului nu este condamnată de către Sfinții Părinți sau Sfintele Sinoade Ecumenice. Astfel de interpretări pot fi găsite în documentele oficiale ale Patriarhiei Române, dar și ale altor Patriarhii ortodoxe⁸⁷, care se confruntă cu protestele clerului față de ecumenism.

87. Canonistul sârb dr. Nicodim Milaș, după ce interpretează canonul 15 I-II și spune că, pentru a se întrerupe comuniunea cu episcopul, acesta trebuie să propovăduiască o erezie *potrivnică ortodoxiei*, oferă o interpretare din spațiul rusesc, în care se spune că preotul este nevinovat de schismă numai dacă episcopul cu care a întrerupt comuniunea propovăduiește o erezie evident antiortodoxă și condamnată solemn de Biserică și dacă propovăduiește această părere cu intenția vădită de a dărâma învățătura ortodoxă și a fortifica erezia; dacă însă episcopul exprimă o părere greșită într-o chestiune neesențială sau care poate fi ușor corectată, fără ca episcopul să poată fi acuzat de vreo eterodoxie imaginară, sau dacă exprimă opinia într-un cerc restrâns fără a tulbura pacea în Biserică să nu se permită întreruperea comuniunii cu el. Canonistul sârb face precizarea esențială că această interpretare a canonului 15 I-II se face “având în vedere împrejurările istorice din Biserica rusă”, probabil referindu-se la zelul unora de a ține dreapta credință care a condus la crearea unor grupări schismatice pentru motive neînsemnate (Dr. Nicodim Milaș, *Canoanele Bisericii Ortodoxe însoțite de comentarii*, vol. II, partea I, traducere de dr. Nicolae Popovici și Uroș Kovincici, Tipografia Diocezană, Arad, 1934, p. 323).

În viața cuviosului Ipatie (+446) găsim însă următoarea istorisire:

Mai înainte de înscăunarea lui Nestorie, acest Cuvios [Ipatie] avusese o vedenie în care i se descoperea abateră patriarhului de la dreapta credință. Astfel, când comoara cea rea a inimii aceuia a început să iasă la iveală, și Ipatie a cunoscut cugetele lui Nestorie că nu erau cele ce ar fi trebuit să fie, a șters îndată numele lui din dipticile bisericii, ca să nu mai fie pomenit la Proscomidie.

Înștiințându-se despre aceasta, cuviosul episcop Evlalie s-a temut de urmările unei asemenea fapte; și cum lucrul se răspânda și se făcea cunoscut, Nestorie însuși i-a cerut să-l mustre pe Ipatie, căci Nestorie era încă episcop în Constantinopol.

Deci i-a zis Evlalie lui Ipatie: “De ce ai șters numele lui mai înainte de a vedea ce se petrece?”. Iar Ipatie i-a răspuns: “De când am auzit că vorbește necuviincios despre Domnul meu, am încetat comuniunea cu el și nici numele nu i-l mai pomenesc, pentru că nu mai este episcop”. Atunci Evlalie i-a răspuns cu mânie: “Mergi și îndreaptă ceea ce ai făcut, pentru că pot să te și pedepsesc”. Și i-a răspuns Ipatie: “Fă tot ce voiești, căci eu mi-am pus în gând să le sufăr pe toate și, cu acest gând am și făcut ceea ce am făcut”⁸⁸.

Din întrebarea episcopului: “De ce ai șters numele lui mai înainte de a vedea ce se petrece?”, dar mai ales din răspunsul cuviosului Ipatie vedem că preotul are dreptul să se îngrădească de erezia ierarhului său înainte

88. Arhimandrit Vasiliios Papadakis, *Străjerii Ortodoxiei. Luptele monahilor pentru apărarea Ortodoxiei*, Editura Egumenița, București, 2015, pp. 101-102.

de cercetarea ereziei de către un sinod, adică înainte ca ea să fie condamnată de către un sinod ecumenic sau local, sau chiar de gândirea Sfinților Părinți.

Același lucru transpare și din canonul 3 al sinodului al III-lea ecumenic, care repune în funcție pe toți preoții pe care Nestorie îi caterisise pentru întreruperea pomenirii sale înainte de condamnarea sa de către sinodul ecumenic și depunerea din scaunul patriarhal de Constantinopol. Despre acești preoți aflăm dintr-o scrisoare adresată împăraților Teodosie și Valentinian de către arhimandritul Vasile diaconul, Tarasie citețul și alți monahi, în care se spune: “Toți acești clerici au încetat până astăzi comuniunea cu Nestorie și tot de aceea se feresc și alții, în ascuns, de împărtășirea cu el”⁸⁹

Mai mult decât atât, canonul 15 I-II folosește conjuncția “sau”, atunci când vorbește de eresul condamnat de sinoade *sau Părinți*. *Prin urmare, putem deduce că preotul poate întrerupe pomenirea ierarhului încă din momentul în care îl aude pe acesta propovăduind public o erezie osândită de plasarea sa în contradicție cu deciziile dogmatice și canonice ale sfintelor sinoade sau cu cugetarea Sfinților Părinți*. Această interpretare este confirmată de *canonul 7 al sinodului al III-lea ecumenic, care condamnă cu caterisirea pe cleric și cu anatema pe laicul care ar inventa o doctrină contrară doctrinelor stabilite de Sfinții Părinți la Sinoadele Ecumenice*: “După ce s-au citit acestea, sfântul sinod a orânduit ca nimănui să nu-i fie îngăduit să dea la iveală, sau să scrie, sau să

89. *Ibidem*, p. 95.

întocmească altă credință, afară de aceea care s-a orându-
it de către Sfinții Părinți, care, împreună cu Duhul Sfânt,
s-au adunat în cetatea niceenilor. Iar cei ce îndrăznesc fie
să întocmească o altă credință, fie să o aducă, fie să le-o
înfățișeze celor ce voiesc a se întoarce la cunoașterea ade-
vărului, fie că sunt din păgânism sau din iudaism sau de
la orice erezie – aceștia, dacă ar fi episcopi sau clerici, să
fie înstrăinați, episcopii de episcopie și clericii de starea
clerului, iar dacă ar fi laici să se dea anatemei”.

6. *Trebuie să aștepte preotul decizia unui sinod
înainte de a întrerupe pomenirea ierarhului?*

Nu. Canonul 15 I-II spune că preotul se poate
despărți de episcopul eretic “chiar înainte de cerceta-
rea sinodicească”, iar viața Cuviosului Ipatie ne arată
că episcopul Evlalie l-a întrebat de ce a șters numele
ierarhului din diptice “înainte de a vedea ce se petrece”.

7. *Preotul are dreptul sau și obligația să se despartă
de ierarhul eretic încă necondamnat de un sinod?*

Tâlcuind canonul 15 I-II Constantinopol, arhim.
prof. dr. Ioan N. Floca afirmă, la unison cu canonistul
sârb dr. Nicodim Milaș⁹⁰, că “în cazul în care superiorul
propovăduiește în public în biserică vreo învățătură
eretică, atunci respectivii au dreptul și *datoria* de a se
despărți *imediat* de acel superior”⁹¹.

90. Nicodim Milaș, op. cit., p. 323.

91. Arhid. prof. dr. Ioan N. Floca, op. cit., 347.

Din aceste cuvinte, desprindem două elemente noi: datoria preotului de a se despărți de ierarhul eretic și imediatetea acestei măsuri. Prin urmare, preotul care constată că episcopul său propovăduiește o erezie, chiar dacă ea nu a fost încă condamnată de un sinod sau de Sfinții Părinți, trebuie să aplice *o economie temporară*, adică să îi ofere episcopului un timp limitat pentru a reveni la Ortodoxie, după care, constatând că acesta persistă în greșeală, să întrerupă comuniunea cu acesta.

8. *Există o tradiție ortodoxă a întreruperii pomenirii ierarhiloreretici?*

Da. Întreruperea pomenirii la sfintele slujbe a ierarhului care propovăduiește public o erezie este cea mai eficientă formă de luptă din interiorul Bisericii contra răspândirii ereziei. Datorită respectului cuvenit în mod normal episcopului, al cărui rol central în Biserică este indiscutabil, atât timp cât este păstrătorul învățaturii ortodoxe, dar și a riscului foarte mare de a aluneca într-o schismă, mulți preoți ezită să își asume această luptă. Ezitarea lor este motivată și de faptul că practica aceasta este destul de rară în Biserică, iar în ultimele generații exemple de astfel de întrerupere a pomenirii au fost mai puține.

În istoria Bisericii s-a recurs la întreruperea pomenirii de fiecare dată când ierarhul propovăduia o erezie. Am văzut mai sus exemplul preoților care au rupt comuniunea cu Nestorie și cum au fost repuși în slujire de către sinodul al III-lea ecumenic. În *Epistola 11*

a Sfântului Chiril al Alexandriei se spune că nu numai preoții și poporul au întrerupt comuniunea cu ereticul Nestorie, dar “*mai toate mănăstirile și arhimandriții* nu au comuniune cu el, temându-se să nu se vatăme din pricina credinței lui”⁹² (s.n.).

Au existat Sfinți Părinți care au întrerupt pomenirea ierarhilor eretici sau participarea la slujbele unde erau episcopii eretici pomeniți, încă înainte de condamnarea acelora de către un sinod ecumenic. Dintre aceștia, cele mai cunoscute exemple sunt: cel al Sfântului Ioan Damaschinul, al Sfântului Maxim Mărturisitorul, al Sfântului Teodor Studitul, al Părinților Aghioriți din timpul lui Ioannes Vekkos, patriarhul latinocugetător, al Sfântului Grigorie Palama, al Sfântului Marcu Eugenicul⁹³.

Când a fost întemnițat pentru opoziția sa față de monotelism și față de ierarhii care împărtășeau erezia monotelită, Sfântul Maxim Mărturisitorul a spus: “Chiar dacă tot Universul va fi în comuniune cu Patriarhul, eu nu voi fi în comuniune cu el.”⁹⁴.

Sfântul Munte Athos are o tradiție a practicii întreruperii pomenirii ierarhului eretic. În secolul al XIII-lea, mănăstirile atonite au întrerupt pomenirea episcopului eretic Ioannes Vekkos și au suportat persecuția armată a acestuia, dând o seamă de martiri cu acel prilej.

92. *Apud*, Arhimandrit Vasilios Papadakis, *Străjerii Ortodoxiei*, ed. cit., pp. 91-92.

93. <http://aparatorul.md/recomandam-muntele-athos-partea-practica-a-aplicarii-canonului-15-de-la-sinodul-i-ii-constantinopol-861/>.

94. <http://aparatorul.md/fragmente-din-procesul-intentat-de-patriarhia-constantinopolului-sfantului-maxim-marturisitorul-pentru-ca-a-rupt-comuniunea-cu-ea-2/>.

Sfântul Grigore Palama a întrerupt pomenirea ierarhului Ioannes Calecas, pe când era ieromonah în Sfântul Munte, iar Calecas nu fusese condamnat de un Sinod. Patriarhul a emis o anatemă contra sfântului, dar *acesta a continuat să slujească, neluând în seamă anatema patriarhului eretic.*

De asemenea, Sfântul Munte Athos a practicat întreruperea pomenirii în momentul în care Patriarhul Ecumenic Athenagora a ridicat, cu de la sine putere, anatemele asupra papistașilor, în 1965. În anul 1971, Cuviosul Paisie Aghioritul a trimis o scrisoare prin care a anunțat încetarea pomenirii Patriarhului Ecumenic de către Mănăstirea Stavronikita: “În particular la mănăstirea noastră, necătând la reacția tuturor mănăstirilor de pe Athos, era pomenit numele Patriarhului de dragul unității bisericești. Însă, după declarația *Patriarhului despre faptul că Filioque și primatul papei de la Roma sunt numai niște simple tradiții, noi am întrerupt pomenirea lui, simțind că paharul răbdării noastre s-a umplut și că nu mai este cu putință să așteptăm.*”⁹⁵ (s.n.).

9. *Se împlinesc condițiile cerute de canonul 15 I-II pentru întreruperea ierarhilor participanți la pseudosinodul din Creta?*

Da. Dincolo de argumentarea neteologică a apărătorilor pseudosinodului din Creta, prin care se încearcă, fără succes, demonstrarea faptului că acesta nu a dat ni-

95. <http://lumea-ortodoxa.ro/ati-stiut-ca-sf-paisie-aghioritul-nu-pomenit-patriarhul-decursul-cativa-ani/>.

cio dogmă nouă, nu a schimbat canoanele, nu a adoptat nicio erezie etc., în cadrul acestei adunări s-a *legiferat la cel mai înalt nivel de decizie ortodox participarea Ortodoxiei la erezia eclesiologică a ecumenismului*, care, așa cum s-a văzut mai sus, încearcă un sincretism religios creștin care nu ține seama de condiția *sine qua non* a mărturisirii lui Hristos: păstrarea cu orice preț a dreptei credințe, ca singură garanție a unei relații reale cu Dumnezeu și cu harul divin, prin conlucrarea cu care se obține mântuirea și îndumnezeirea după har a omului.

Din această perspectivă, discuția referitoare la posibilitatea schimbării documentelor din Creta la un sinod ulterior este doar o tehnică de temporizare, dat fiind că sinodul următor se poate desfășura peste un secol, poate mai mult. *Documentele din Creta nu pot fi supuse "explicitării, nuanțării și dezvoltării", ci trebuie abandonate cu totul, pentru că nu poți explicita, nuanța sau dezvolta deciziile legate de participarea la mișcarea ecumenistă, adică la erezia ecumenismului.*

Prin urmare, episcopii semnatari la Creta au aprobat participarea la erezia ecumenistă, erezie condamnată de gândirea sfintelor sinoade și a sfinților Părinți din vechime, deoarece ecumenismul atacă eclesiologia stabilită de aceștia, reunind sub umbrela sa toate ereziile moderne, care sunt reeditări ale ereziilor primului mileniu, dar și de sinoade locale (ex. Sinodul ROCOR) sau Sfinți Părinți contemporani (Sfântul Iustin Popovici, Sfântul Nicolae Velimirovici, Sfântul Paisie Aghioritul și mulți alții).

Semnătura la acel pseudosinod în văzul întregii

planete complinește condiția de propovăduire a ereziei în public, cu capul descoperit. *La aceasta se mai adaugă publicarea unei broșuri de popularizare a pseudo-sinodului, pe care Patriarhia Română intenționează să o transmită întregii Patriarhii, pentru a fi citită în fiecare biserică, diverse decizii sinodale, prin care ecumenismul este exonerat de vina de a fi erezie și este prezentat ca o atitudine de dialog în cadrul “ecumenismului lucid”, și deciziile de caterisire necanonică a preoților ortodocși care s-au opus ecumenismului.*

Chiar dacă am înțelege întreruperea pomenirii în sensul canonic strict pe care îl evocă canonistul Nicodim Milaș din realitatea Bisericii ruse⁹⁶, episcopii semnatori la Creta propovăduiesc în mod public o erezie clară, menită să răstoarne învățătura ortodoxă și să întărească erezia în viața Bisericii, motiv pentru care întreruperea pomenirii lor este conformă cu canonul 15 I-II.

10. *Sunt valabile caterisirile pronunțate împotriva preoților care au întrerupt pomenirea ierarhului părtaș la erezie?*

Nu. Canonul 15 I-II precizează că toți preoții care întrerup pomenirea canonic și se despart de arhierul lor pentru erezia acestuia “nu se vor supune certării canonicești, desfăcându-se pe sine de cel ce se numește episcop chiar înainte de cercetarea sinodicească, ci se vor învrednici și de cinstea cuvenită celor ortodocși.

96. Nicodim Milaș, op. cit., p. 323.

Că ei nu au osândit pe episcopi, ci pe pseudoepiscopi și pseudoînvățători, și nu au rupt cu schismă unitatea Bisericii, ci s-a silit să izbăvească Biserica de schisme și dezbinări”.

Canonul 3 al sinodului al III-lea ecumenic repune în treapta preoției pe toți cei pe care i-a caterisit Nestorie înainte de condamnarea sa de către sinodul de la Efes.

11. *Se cuvine ca mireni să întrerupă comuniunea bisericească cu episcopii eretici?*

Practica bisericească în această materie arată că unul dintre motivele întreruperii pomenirii ierarhului eretic este determinarea lui să revină la Ortodoxie, prin observarea reacției populare față de erezia pe care o propovăduiește. *Scopul întreruperii comuniunii bisericești nu este contestarea existenței harului în Biserica Ortodoxă sau a validității Sfintelor Taine, ci respingerea de către pliroama Bisericii a părtășiei la erezia propovăduită de episcop și primirea Sfintele Taine cu vrednicie, spre luminare, nu spre osânda la care condamnă împărtășirea cu Sfintele Taine din mâna celor care sunt indiferenți față de apariția unei erezii în Biserică și de distorsionarea adevărului mântuitor de credință.*

Practica părăsirii bisericilor în care se propovăduia o erezie este consemnată și în vremea ereziei lui Nestorie. În *Epistola 11* a Sfântului Chiril al Alexandriei aflăm că “chiar și acum poporul din Constantinopol

nu merge la bisericile lui, afară de câțiva nemintoși și adulatori ai săi”⁹⁷.

Sfinții Părinți recomandă poporului să nu frecvenze bisericile preoților și ierarhilor eretici. Sfântul Gherman al II-lea, patriarh al Constantinopolului (1222-1240) îndeamnă: “Îi conjur pe toți mirenii, toți câți sunteți fi adevărați ai Bisericii Sobornicești Ortodoxe, să plecați cât se poate de grabnic de la preoții care s-au supus latinilor, și nici la biserică să nu vă adunați cu ei, nici să luați vreo binecuvântare din mâinile lor. Este mai bine să vă rugați lui Dumnezeu în casele voastre singuri, decât să vă adunați în biserică dimpreună cu cei ce au cuget latin. Altfel, veți suferi aceeași osândă ca și ei”⁹⁸.

Sfântul Teodor Studitul îi spune lui Navcratie: “Dar dacă preotul pomenește vreun episcop eretic, chiar dacă preotul are viețuire fericită, chiar dacă este ortodox, trebuie să ne depărtăm de dumnezeiasca împărtășanie; dar când e vorba de masa de obște – de vreme ce doar acolo [la liturghie] de frică îl pomenește [pe episcopul eretic] – ar putea fi acceptat [acel preot] să binecuvânteze și să cânte cu noi, dar numai dacă nu a slujit, nici nu a avut conștient părtășie nici cu eretic, nici cu episcopul său, nici cu vreun altul de acest fel”⁹⁹.

Despre reacția poporul după semnarea unirii de la Ferrara-Florența avem relatări ale unor teologi contem-

97. *Apud*, Arhimandrit Vasilios Papadakis, *Străjerii Ortodoxiei*, ed. cit., p. 91.

98. Iosif Vriennios, *Tà εὐρεθέντα ἐργα*, vol. II P-Θ. 140, 620A, Tesalonica 1990.

99. *Ibidem*, pp. 30-31.

porani, care ne spun că “o astfel de antipatie stăpânea în sufletele ortodocșilor, încât priveau Biserica Sfânta Sofia ca pe o sinagogă a iudeilor, sălaș al demonilor sau un altar idolesc. Nu se duceau acolo ca să nu se întineze, nici nu aduceau tămâie sau alte prinoase”¹⁰⁰.

12. *Ce riscă cei ce rămân în comuniune cu episcopul eretic?*

Episcopii, preoții și mireni care, cunoscând erezia respectivă, rămân în comuniune cu episcopii mărturisitori ai acesteia *riscă să fie părtași la această erezie și să fie condamnați înaintea lui Dumnezeu cu aceeași pedeapsă cu care vor fi condamnați cei ce o propovăduiesc*, după cum ne spune chiar Sfântul Gherman în citatul din punctul anterior: “Altfel, veți suferi aceeași osândă ca și ei”. În cazul în care vor continua să fie fideli acelor episcopi eretici după condamnarea și caterisirea lor de către un sinod ecumenic ortodox, riscă să devină o grupare eretică în afara Sfintei Biserici Ortodoxe.

Prin lipsa lor de reacție, episcopii, preoții și mireni care continuă comuniunea cu episcopii propovăduitori în public ai ereziei ecumeniste contribuie la răspândirea și înstăpânirea acestei erezii în Biserica Ortodoxă, îngreunând efortul de curățire a Bisericii de aceasta. Prin inerție și indolență față de viața duhovnicească și prin nepăsare față de viața veșnică, se aseamănă celor care

100. A.D. Kyriakos, *Istoria bisericească*, vol. 2, 155, p. 54, *apud* Arhimandrit Vasilios Papadakis, *Străjerii Ortodoxiei*, ed. cit., p. 91.

se împărtășesc cu nevrednicie, expunându-se la riscurile la care se expun aceia, despre care vorbește Sfântul Apostol Pavel: “Astfel, oricine va mânca pâinea aceasta sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, va fi vinovat față de trupul și sângele Domnului. Să se cerceteze însă omul pe sine și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar. Căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind trupul Domnului. De aceea, mulți dintre voi sunt neputincioși și bolnavi și mulți au murit” (1Cor. 11,27-30).

13. *Episcopii care nu au participat la pseudosinodul din Creta sunt vinovați de deciziile luate de către acesta?*

Sfântul Teodor Studitul ne învață că, în situația infestării Bisericii cu o erezie, rămâne episcop ortodox acela care “nu s-a aflat în sinodul adulter și îl numește adunare mincinoasă”¹⁰¹, prin iconomie chiar dacă “acela de frică îl pomenește pe superiorul său eretic”¹⁰²¹⁰³.

Sfântul Paisie Aghioritul, vorbind despre responsabilitatea unui episcop față de deciziile sinodului la care participă spune: “Atunci când este vorba să se ia o hotărâre contrară poruncilor Evangheliei și unul [episcop] nu este de acord cu aceasta, dacă nu va cere să se scrie părerea lui înseamnă că este de acord cu acea hotărâre. Dacă nu este

101. Sfântul Teodor Studitul, *Scrisoarea 40, Fiului Naucratie*, în vol. *Dreapta credință în scrierile Sfinților Părinți*, vol. 1, Ed. Sofia, București, 2016, p. 30.

102. Din întrebarea adresată sfântului Teodor rezultă că este vorba de mitropolitul său care a participat la sinodul adulter.

103. *Ibidem*.

de acord, dar semnează fără să se consemneze părerea lui, face rău și este răspunzător pentru aceasta: este vinovat. În timp ce dacă își spune părerea sa și majoritatea este împotriva, el este în regulă înaintea lui Dumnezeu”¹⁰⁴.

Episcopul care nu a participat din pseudosinodul din Creta, pentru a rămâne ortodox, trebuie să îl *numească public adunare mincinoasă*, iar nu “sfântul și marele sinod”, așa cum, din păcate, o fac toți episcopii români la ora actuală, prin semnăturile pe care le pun pe decizii ale Sfântului Sinod sau pe broșuri de popularizare editate tot de către Sfântul Sinod în numele preasfințiilor și înaltpreasfințiilor lor. Din iunie 2016 până acum niciun episcop român nu a protestat împotriva pseudosinodului din Creta.

14. *Preoții care pomenesc episcopul eretic pot fi frecvențați?*

Dacă în privința episcopului care pomeneste de frică un superior eretic poate exista o iconomie, așa cum am văzut la întrebarea anterioară, în ceea ce îl privește pe preotul unui episcop eretic această iconomie nu există, deoarece, prin pomenirea ierarhului său, preotul face mărturisirea că propovăduiește în parohie învățătura ierarhului respectiv.

În această situație, Sfântul Teodor Studitul dă următorul sfat: “Dacă nu va liturghisi împreună cu un

104. Cuviosul Paisie Aghioritul, *Cuvinte duhovnicești, I. Cu durere și dragoste pentru omul contemporan*, Editura Evanghelistos, București, 2003, p. 344.

eretic și nu se va împărtăși cu unii ca aceștia, trebuie primit unul ca acesta când e vorba de mâncat împreună și de psalmodiere și de binecuvântarea bucatelor (și aceasta prin iconomie), dar nu la dumnezeiasca împărtășanie. Și, cât timp ține erezia, trebuie să se cerceteze neapărat, iar că pentru cei primiți ar ajunge mărturisirea, nu știu decât că aceasta este în chip limpede un mare vicleșug... numai în vremea în care nu este erezia dezlănțuită și [numai] în legătură cu cei ce nu sunt osândiți în chip limpede suntem învățați de Părinți să nu cercetăm. Dar un asemenea preot care să nu fie amestecat și să nu aibă părtașie cu ereticii, rar se găsește acum”¹⁰⁵.

15. *Există în Biserica Ortodoxă la ora actuală o tendință schismatică?*

Nu. Preoții și credincioșii care s-au îngrădit de erezia propovăduită de către ierarhii participanți la pseudosinodul din Creta au aplicat sfintele canoane ale Bisericii, care le permit să nu fie de acord cu erezia ecumenismului. Cei care îi acuză că au devenit schismatici ignoră prevederile canoanelor 31 apostolic și 15 I-II, practica bisericească în astfel de situație și condițiile generale obligatorii pentru ca cineva să devină schismatic¹⁰⁶.

105. Idem, *Scrisoarea 40, Fiului Navcratie*, p. 44

106. Preoții și credincioșii care au întrerupt pomenirea ierarhului din Moldova au fost catalogați ca fiind “în afara Bisericii” încă înainte de a întrerupe pomenirea efectiv. Vezi <http://ziaruldeiasi.ro/stiri/un-grup-de-preoti-cere-sa-nu-mai-fie-pomenit-mitropolitul-la-slujba-reactia-mmb--136126.html>.

16. *Au ieșit din Biserica Ortodoxă cei care au întrerupt pomenirea ierarhului eretic?*

Nu. Întrerupând pomenirea ierarhului eretic și rămânând în granițele descrise de către canonul 15 I-II, cei care au luat această măsură împotriva ereziei au rămas în interiorul Bisericii și luptă contra ecumenismului din interior. Poziția clericilor și mirenilor care au întrerupt pomenirea ierarhului față de rămânerea lor în Biserica Ortodoxă Română a fost exprimată în punctul 10 al *Rezoluția Sinaxei ortodoxe naționale de la Botoșani*, din 18 iunie 2017: “Respingem cu tărie acuzația că, prin întreruperea pomenirii ierarhilor părtași ai ecumenismului și ai adunării din Creta, am comis un act schismatic sau o revoltă contra arhieriei Bisericii noastre. Suntem în comuniune cu Bisericile locale și cu episcopii care resping public ecumenismul și adunarea din Creta, cu preoții și credincioșii acestora, precum și cu preoții și credincioșii care au întrerupt comuniunea cu episcopii care le acceptă, rămânem în Biserica Ortodoxă Universală, în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, neavând intenția de a ne separa de ea, de a adera la organizații eretice sau schismatice, de a intra sub ascultarea altor episcopi decât cei ai locului” (s.n.)¹⁰⁷.

17. *Ce ar fi trebuit să facă cei ce au oprit pomenirea pentru a fi considerați schismatici?*

Pentru a fi considerați schismatici, cei ce au oprit pomenirea ar fi trebuit, în primul rând, să oprească

¹⁰⁷. <http://ortodoxinfo.ro/2017/06/21/rezolutia-sinaxei-de-la-botosani-impotriva-ecumenismului-si-pseudo-sinodului-din-creta/>.

pomenirea fără un motiv legat de participarea ierarhului la erezia ecumenistă. În al doilea rând, ar fi trebuit să își creeze o jurisdicție proprie, cu o ierarhie proprie sau să intre sub ascultarea necanonică a altui ierarh. În al treilea rând, ar fi trebuit să dezvolte doctrine schismatice, care să nu fie în consonanță cu realitățile vieții ortodoxe și cu dreapta credință.

Cei ce au oprit pomenirea ierarhului participant la erezia din Creta nu au făcut nimic din toate acestea. Ei au rămas în Biserica Ortodoxă Română, fiecare în jurisdicția sa canonică, așteptând ca ierarhul să revină la Ortodoxie, printr-o retragere a semnăturii de pe documentele din Creta și o condamnare publică a ecumenismului. Acest lucru a fost exprimat și de către punctul 11 al *Rezoluției Sinaxei naționale de la Botoșani*: “Îi așteptăm pe ierarhii Bisericii noastre să se dezică de ecumenism și de adunarea din Creta și să se pună în fruntea luptei ortodocșilor români contra ecumenismului și îndemnăm stăruitor tot poporul credincios ortodox să săvârșească post, rugăciune și nevoință, pentru ca Dumnezeu să ridice ierarhi și preoți ortodocși mărturisitori, care să apere Adevărul Ortodoxiei, și să păzească Sfânta Sa Biserică Ortodoxă de dezbinările provocate de erezii și schisme”¹⁰⁸.

18. *De cine ascultă preoții și mirenii care au întrerupt pomenirea ierarhului?*

Atunci când un ierarh este ortodox, el ascultă de Mântuitorul Hristos, de Sfinții Părinți și de Sfinții Ierarhi

108. *Ibidem*.

dinaintea sa, de Sfintele Canoane și de cugetarea patristică în general. Prin ascultarea canonică de episcop, clericii și mireni ascultă, la rândul lor, de cei de care ascultă episcopul și de la care își ia învățătura pe care o propovăduiește.

Pe perioada în care ierarhul rămâne părtaș la erezie, preoții și mireni din jurisdicția sa care au întrerupt comuniunea liturgică cu acesta continuă să facă ascultare de Mântuitorul Hristos, de Sfinții Părinți ai Bisericii, de Sfintele Canoane, de Sfintele Sinoade Ecumenice și de cugetarea patristică în general. La hirotonirea întru preot, candidatul face o mărturisire solemnă, în care spune: “În toată viața mea mă voi călăuzi după învățăturile Sfintei Evanghelii, ale Sfinților Apostoli, după Sfintele Canoane și învățăturile Sfinților Părinți ai Bisericii Ortodoxe”¹⁰⁹. În cadrul acelei mărturisiri, ascultarea canonică față de episcop este prevăzută și cerută după promisiunea de a asculta de Sfintele Evanghelii, de Sfinții Apostoli, de Sfintele Canoane și de învățăturile Sfinților Părinți ai Bisericii și este subînțeleasă ca operantă atât timp cât ierarhul respectiv își respectă propriul jurământ solemn de a asculta de Hristos, de Evanghelia Sa și de Sfinții Părinți.

Această situație este subliniată foarte corect de către părintele Justin Pârvu: “Ierarhii noștri, când sunt investiți în episcopie depun un jurământ cum că se obligă să păzească dreapta credință și cele șapte sinoade ecumenice. Dacă încalcă jurământul, atunci nu mai sunt episcopi, nu se mai supun mai marilor lor, păstorii lor. Dacă ei nu se

109. http://patriarhia.ro/images/pdf/HotarariSinodale/2010/An-exa_1.pdf.

supun mai-marilor lor, adică Sfinților Părinți, cum să ne pretindă nouă ascultare? Noi nu ascultăm de furi, ci de glasul Bisericii, care vorbește prin Sfinții Părinți, nu prin minți îmbătate de mitre aurite din capul lor”¹¹⁰.

19. *Poate exista Biserica fără episcopat?*

În niciun caz. Întreruperea pomenirii ierarhului este o situație de criză, temporară, care operează până când Dumnezeu va rândui o formă prin care Biserica să recapete episcopii ortodocși de care are nevoie. În momentul în care erezia a fost eliminată din Biserică, preoții și credincioșii care au întrerupt pomenirea ierarhului revin la ascultarea canonică de acesta, în cazul în care el redevine ortodox, sau de ierarhul care îi va lua locul, dacă un sinod ortodox va decide schimbarea acestuia ca urmare a părtășiei sale la erezie.

20. *Există o luptă „din interiorul” și o luptă “din afara” Bisericii contra ecumenismului?*

Ideea că cei ce au întrerupt pomenirea ierarhilor pentru participarea acestora la pseudosinodul din Creta se situează în afara Bisericii este nefundamentată canonic, ea fiind o încercare a ierarhilor de a se eschiva de la responsabilitatea pentru erezia pe care au introdus-o în Biserica Ortodoxă.

La fel de nerealistă este și percepția celor care, deși se opun într-o formă oarecare ecumenismului, refuză să

110. Părintele Iustin Pârnu, *Biserica și noile erezii*, f.e., f.l., f.a., p. 27.

accepte singura formă pe care o cunoaște Biserica Ortodoxă contra ereziei – îngrădirea prin nepomenire. Aceia se înșală cu ideea că “luptă din interior” și vor produce o schimbare în Biserică prin diverse memorii pe care le adresează ierarhilor. Această înșelare persistă în Biserica Ortodoxă de generații întregi, de când a apărut ecumenismul, fiind manifestată prin diferite eremiade ale mirenilor și clericilor, care s-au plâns în surdină sau, cu jumătate de gură și de adevăr, în public contra pătrunderii mentalității ecumeniste în Biserică. *Rezultatul final al acestui stil de luptă a fost pseudosinodul din Creta.*

21. *De ce este importantă condamnarea nominală a ereticilor?*

Sfintele Sinoade Ecumenice au condamnat atât erezia, cât și pe ereticii care o propovăduiau, în mod nominal. Erezia are propovăduitori, nu se propovăduiește de la sine. Din acest motiv, pentru a o eradica, Sfinții Părinți au condamnat atât învățătura greșită, cât și pe cei ce o propovăduiesc. De cele mai multe ori, sfintele sinoade îi condamnă pe cei ce o propovăduiesc și pe toți cei ce continuă să aibă comuniune cu aceștia după momentul condamnării.

Prin această condamnare oficială, ierarhii sau clericii condamnați sunt caterisiți și lucrarea lor harică încetează. Cei care continuă să îi urmeze și să considere că ei mai sunt în continuare ierarhi sau clerici sunt scoși din trupul Bisericii, alături de aceia și devin eretici ca

și ei. În adunările acelora nu se mai poate vorbi despre prezența harului divin, nici despre lucrarea Sfințelor Taine. Din acel moment, operează logica “vaselor comunicante” în privința pomenirii ierarhului, adică devine eretic și este caterisit ierarhul care se află în comuniune cu un ierarh eretic, condamnat de către un sinod și scos în afara Bisericii, după cum ne arată canoanele 1,2 al sinodului al III-lea ecumenic. Asemenea, preotul care continuă comuniunea cu un ierarh condamnat trebuie caterisit conform canonului 4 al aceluiași sinod.

22. *Ce trebuie să facă clericii și mireni în condițiile participării ierarhilor români la pseudosinodul din Creta?*

Preoții și mireni au datoria de a cerceta cele ce se spun despre pseudosinodul din Creta, cu maximum de atenție și cu îngrijire pentru propria mântuire. Preoții trebuie să ceară episcopilor să se delimiteze de acest pseudosinod și de ecumenism în general și, la rândul lor, să-și informeze credincioșii cu privire la pericolele pentru mântuire pe care le constituie expunerea la o erezie ca ecumenismul.

În deplină cunoștință de cauză, în cazul în care episcopul refuză să se detașeze de pseudosinodul din Creta și de ecumenism, *preotul are dreptul și datoria (cel puțin morală și misionară) de a se delimita de episcopul său, întrerupând pomenirea aceluia și rămânând în Biserica Ortodoxă Română, fără a intra sub*

ascultarea altor episcopi, fără a-și face o jurisdicție proprie, fără a inventa învățături de credință noi.

La rândul lor, credincioșii au obligația de a cerceta cele ce s-au spus și scris despre pseudosinodul din Creta, de a discuta cu preoții parohi și a le cere opinia despre cele ce se întâmplă în Biserică din acest punct de vedere și a-i convinge să întrerupă pomenirea acelor ierarhi care refuză să se lepede de pseudosinodul din Creta și de ecumenism.

În situația în care preoții continuă să rămână atașați de episcopii eretici, din diverse motive, de cele mai multe ori din frică sau ignoranță dogmatică, *credincioșii au posibilitatea și datoria de conștiință să se apere prin întreruperea comuniunii bisericești cu aceștia.* În această situație, pot frecventa preoții care au întrerupt pomenirea ierarhilor eretici și, în situația în care acest lucru este dificil, se pot ruga acasă, făcând rugăciunile pe care se cuvine să le facă mireni.

Nu se cuvine ca cel ce întrerupe comuniunea bisericească cu preoții care pomenesc ierarhi eretici să adere la alte organizații religioase, să iasă în vreun fel din Biserică, să teologhisească fără o pregătire teologică, riscând să rostească tot felul de afirmații eretice sau schismatice, să îi condamne pe preoții pomenitori sau pe credincioșii care au rămas în comuniune cu aceștia, să îi insulte pe episcopii părtași la erezie, să creeze dezbinare în Biserică, să dea un exemplu negativ, prin căderea în impresia fariseică potrivit căreia ei sunt singurii ortodocși rămași pe lume, sau să urască și să insulte

În vreun fel Biserica Ortodoxă Română și bisericile parohiale pe care nu le mai frecventează, de ca și când ar fi ceva străin, de care nu mai este nevoie. Scopul luptei contra ecumenismului prin întreruperea pomenirii este curățirea Bisericii de erezie și revenirea la viața bisericească, inclusiv la viața parohială sau de obște monahală de dinainte de pseudosinodul din Creta.

Addendum

Rezoluția Sinaxei Ortodoxe Naționale de la Botoșani¹¹¹

În Numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh!

Noi, clericii, monahii și credincioșii ortodocși care ne opunem ecumenismului, reuniți în Duminica Sfinților Români în Sinaxa națională a clericilor, monahilor și credincioșilor care au întrerupt pomenirea ierarhilor părtași ai adunării din Creta, din dorința de a păstra neschimbată Sfânta Credință Ortodoxă, pe care am primit-o din generație în generație de la Hristos, prin Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți în Sfânta noastră Biserică Ortodoxă, pe care au apărat-o cu prețul vieții toți mărturisitorii ortodocși de-a lungul istoriei:

1. Condamnăm ecumenismul ca erezie a tuturor ereziilor, care, prin tăgăduirea unității Bisericii, are ca scop ștergerea hotarului dintre Ortodoxie și ereziile de inspirație creștină, celelalte religii monoteiste și cele păgâne și realizarea unei uniuni religioase sincretiste între acestea, pe baza unui minimalism dogmatic și a unei pretinse “unități în diversitate”;

111. adoptată în data de 18 iunie 2017

cerem Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române să condamne definitiv și irevocabil ecumenismul ca erezie și toate practicile ecumeniste ca eretice.

2. Condamnăm, ca autoare a ecumenismului și a tuturor ideologiilor globaliste, francmasoneria, osândită de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin Temeiul 785 din 11 martie 1937, aflat în vigoare și în prezent, ca organizație anticreștină și religie păgână; recomandăm tuturor ierarhilor, clericilor și poporului credincios ortodox să nu aibă nicio legătură cu aceasta, după cum hotărăște decizia Sfântului Sinod din 1937.
3. Condamnăm “Consiliul Mondial al Bisericilor”, „Conferința Bisericilor Europene”, toate formele de organizare ecumenistă la nivel mondial, regional, național sau local ca organizații eretice sincretiste și toate practicile spirituale greșite inspirate din implicarea ortodocșilor în mișcarea ecumenistă; cerem Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române să dezafilieze Biserica Ortodoxă Română de la toate aceste organizații, să întrerupă participarea la toate nivelurile de reprezentare în toate activitățile ecumeniste: adunări generale CMB sau CBE, acorduri teologice, comisii teologice, rugăciuni comune etc.
4. Condamnăm așa-numitul “Sfânt și Mare Sinod din Creta” (iunie 2016) ca adunare eretică, respingem toate documentele sale, pe motiv că legitimează

ecumenismul ca doctrină eclesiologică și politică misionară în Biserica Ortodoxă, recunosc un statut eclesial ereziilor, distrug principiul unanimității ca regulă de validare a unui sinod, aprobă căsătoriile mixte; cerem Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române să le reanalizeze și să le respingă în bloc.

5. Anunțăm că, în baza canoanelor 31 Apostolic, 15 I-II, 3 Sin. III Ec., ne-am îngrădit de erezia ecumenismului prin întreruperea pomenirii la sfintele slujbe a ierarhilor care au semnat direct hotărârile adunării din Creta, dar și a celor care le-au acceptat tacit, prin participarea la ședința Sfântului Sinod din 28-29 octombrie 2016 sau prin necondamnare publică a acestora; nepomenirea va continua până când ierarhii se vor dezice, în mod public, la nivel de Sfânt Sinod sau personal, de aceste hotărârți, rezervându-ne dreptul de a o relua ori de câte ori aceștia vor angaja Biserica în orice fel de acțiune ecumenistă de genul celor condamnate în articolele 1, 3, 4, care să împlinească condițiile cerute de canoanele invocate în acest articol pentru întreruperea pomenirii episcopului propovăduitor al ereziei.
6. Urmând celor spuse de Sfântul Maxim Mărturisitorul, îi îndemnăm, îi susținem și îi așteptăm pe toți preoții (mai ales pe cei ce mărturisesc deschis împotriva adunării din Creta, dar nu au întrerupt încă pomenirea), ca, în baza Sfințelor Canoane menționate în articolul 5 și a practicii Sfinților Părinți în astfel

de situații, să întrerupă pomenirea ierarhilor care nu se dezic public de hotărârile adunării din Creta și să se ralieze cererilor către Sfântul Sinod referitoare la ecumenism, formulate în articolele 1,3,4.

7. Recomandăm credincioșilor care, după o temeinică informare cu privire la hotărârile eretice ale adunării din Creta și la poziția Sfințelor Sinoade și a Sfinților Părinți față de acele rătăcirii ecumeniste, decid să întrerupă comuniunea bisericească cu ierarhii părtași la ecumenismul legiferat de adunarea din Creta, să frecventeze bisericile preoților care au întrerupt pomenirea, iar în duhul smereniei și al dragostei, să îi informeze pe alți creștini și pe preoții pomenitori în legătură cu motivele care i-au determinat să întrerupă comuniunea bisericească cu cei părtași la erezie și să militeze pentru îndeplinirea cererilor adresate Sfântului Sinod referitoare la ecumenism, formulate în articolele 1,3,4.
8. Condamnăm represiunea la care sunt supuși preoții, monahii și monahiile care au întrerupt pomenirea, respectiv comuniunea bisericească, iar în baza canoanelor invocate în articolul 5, considerăm caterisirile preoților mărturisitori ca lipsite de validitate, le dăm acestor preoți cinstea ce se cuvine apărătorilor Ortodoxiei împotriva schismei și ereziei, deoarece și-au respectat promisiunea făcută la hirotonire de a fi păstori ai turmei lui Hristos, și respingem ca insultătoare și necanonice catalogări

de genul “fostul preot”, “schismatic”, “fanatic” etc.

9. Salutăm poziția acelor Biserici locale care au decis să nu participe la adunarea din Creta, să nu-i recunoască deciziile și să rămână ferme împotriva ecumenismului și pe cea a episcopilor care nu au semnat sau au respins documentele și mărturisesc public împotriva acelei adunări eretice, adresându-le rugămintea de a folosi toate instrumentele canonice și pastorale puse la îndemână de Sfintele Sinoade și Sfinții Părinți pentru a împiedica răspândirea și permanentizarea în Biserică a ereziei ecumeniste legiferate în Creta și a determina întrunirea unui sinod ortodox, care să condamne oficial adunarea din Creta, ecumenismul și, nominal, pe episcopii ce vor rămâne adepți ai acestora.
10. Respingem cu tărie acuzația că, prin întreruperea pomenirii ierarhilor părtași ai ecumenismului și ai adunării din Creta, am comis un act schismatic sau o revoltă contra arhierilor Bisericii noastre. Suntem în comuniune cu Bisericile locale și cu episcopii care resping public ecumenismul și adunarea din Creta, cu preoții și credincioșii acestora, precum și cu preoții și credincioșii care au întrerupt comuniunea cu episcopii care le acceptă, rămânem în Biserica Ortodoxă Universală, în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, neavând intenția de a ne separa de ea, de a adera la organizații eretice sau schismatice, de a intra sub ascultarea altor episcopi decât cei ai locului.

11. Îi așteptăm pe ierarhii Bisericii noastre să se dezică de ecumenism și de adunarea din Creta și să se pună în fruntea luptei ortodocșilor români contra ecumenismului și îndemnăm stăruitor tot poporul credincios ortodox să săvârșească post, rugăciune și nevoință, pentru ca Dumnezeu să ridice ierarhi și preoți ortodocși mărturisitori, care să apere Adevărul Ortodoxiei, și să păzească Sfânta Sa Biserică Ortodoxă de dezbinările provocate de erezii și schisme.

Pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ale Sfinților Români, a căror pomenire o facem astăzi, ale Sfinților Martiri ai închisorilor comuniste și ale tuturor Sfinților, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne și ne mântuiește pe noi. Amin.

Adoptată în Botoșani, astăzi, 18 iunie 2017,
 în Duminica Sfinților Români,
 după participarea la Sfânta Liturghie la
 Parohia “Schimbarea la Față a Domnului”
 Schit Orășeni

Cuprins

Cuvânt înainte.....	5
Despre sinodul ecumenic și sinodul panortodox	9
Despre “sfântul și marele sinod” din Creta	17
Despre erezia aprobată de pseudosinodul din Creta.....	37
Despre documentele “sfântului și marelui sinod” din Creta.....	53
Despre întreruperea pomenirii ierarhului eretic.....	91
Rezoluția Sinaxei Ortodoxe Naționale de la Botoșani	117

